

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa – profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 24 – 25 marca 2017 r. na kierunku *prawo* prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych na poziomie jednolitych studiów magisterskich realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu o profilu ogólnoakademickim

przez Zespół Oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Stanisław Wrzosek – członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Tadeusz Biernat – ekspert PKA
2. dr hab. Tadeusz Stanisławski – ekspert PKA
3. dr hab. Kamil Kardis – ekspert ds. międzynarodowych
4. Artur Gawryszewski – ekspert ds. wszjk
5. Paulina Tarnowska – ekspert ds. studenckich

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Ocena jakości kształcenia na kierunku *prawo* prowadzonym na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu na poziomie jednolitych studiów magisterskich została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2016/2017. Polska Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na ww. kierunku. Pierwsza ocena odbyła się w roku akademickim 2010/2011 i zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego (dalej w tekście: ZO) został opracowany po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię Raportem samooceny oraz na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni i Wydziału, z pracownikami i studentami ocenianego kierunku, hospitacji zajęć, przeglądu infrastruktury dydaktycznej oraz oceny losowo wybranych prac etapowych i magisterskich.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy ZO.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

**OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY
PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW
O PROFILU OGÓLNOAKADEMICKIM**

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia	X				
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia	X				
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia	X				
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oraz prowadzenie badań naukowych	X				
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy	X				
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów	X				

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe informacje i syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli nr 1.

Max. 1800 znaków (ze spacjami)

Tabela nr 1

Kryterium	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny					

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

1.1. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia.*

1.2 Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, z których kierunek się wywodzi, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.

1.3 Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.

1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu ogólnoakademickiego, do

którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami kształcenia określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku pracy, oraz w dalszej edukacji.*

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonemu dla ocenianego kierunku o profilu ogólnoakademickim.*

1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy.

1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualny stan wiedzy związanej z zakresem ocenianego kierunku.*

1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w przypadku studentów studiów pierwszego stopnia - co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań, obejmujące podstawowe umiejętności badawcze, takie jak: formułowanie i analiza problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentacja wyników badań, zaś studentom studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich – udział w prowadzeniu badań w warunkach właściwych dla zakresu działalności badawczej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie prac badawczych przez studentów.*

1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć powiązanych z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi w dziedzinie/dziedzinach nauki związanej/związanych z ocenianym kierunkiem więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS.*

1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.*

1.5.7. Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa.*

1.5.8. W przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku zostały uwzględnione praktyki zawodowe, jednostka określa efekty kształcenia i metody ich weryfikacji, oraz zapewnia właściwą organizację praktyk, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do celów i efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku.

1.5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub

instytucjami naukowymi.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów.*

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia.*

1.7.1. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć.*

1. Ocena – wyróżniająco

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.

1.1.

Wydział Prawa i Administracji UMK w Toruniu wskazuje jako swoją misję kształcenie na poziomie akademickim studentów prawa, tak aby potrafili sprostać wyzwaniom oraz potrzebom współczesnego społeczeństwa obywatelskiego i państwa prawa, krzewienie wśród studentów rzetelności zawodowej, samodzielności myślenia, kultury osobistej i umysłowej oraz zasad etycznego i zgodnego z prawem postępowania; szerzenie wiedzy i kultury prawnej w społeczeństwie.

Założenia te wpisują się w uchwaloną w 2000 r. przez Senat UMK „Misję Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu”, która nadaje charakter obowiązującej w Uniwersytecie strategii UMK. Program kształcenia na kierunku *prawo* pozostaje w związku z misją UMK poprzez budowanie jego pozycji i renomy przede wszystkim na poziomie regionalnym i ogólnokrajowym.

Program kształcenia na kierunku *prawo* wpisuje się również w strategię Uniwersytetu. W strategii UMK przyjęto między innymi w ramach Obszaru Kształcenie cel kierunkowy B.2.2. opierający się na pełniejszym uwzględnieniu w ofercie edukacyjnej potrzeb rynku pracy i oczekiwań środowiska gospodarczego, instytucji samorządowych i innych instytucji regionu. Absolwenci kierunku *prawo* realizują ten cel, stanowią bowiem istotny, jeśli nie niezbędny, element funkcjonowania wszelakich instytucji publicznych. Kierunek *prawo* wpisuje się w wizję UMK jako jednostki, która będzie wydawała dyplomy cieszące się najwyższym uznaniem pracodawców. Poprzez prowadzenie studenckiej poradni prawnej realizowany jest też cel B.3.2. z obszaru kształcenie, czyli rozpowszechnianie wolontariatu będącego formą aktywności społecznej.

Program jest też zgodny z misją i strategią Wydziału. Tworzona jest bowiem oferta edukacyjna, zgodna z ideą procesu bolońskiego, uwzględniająca zapotrzebowanie na osoby

podejmujące aplikacje prawnicze (a następnie wykonujące zawody prawnicze) oraz na wykwalifikowane kadry ze strony instytucji samorządowych, rządowych i organizacji pozarządowych.

Koncepcja kształcenia przyjęta na kierunku *prawo* jest przedmiotem konsultacji z Forum Pracodawców. Forum Pracodawców, złożone z przedstawicieli najważniejszych instytucji w regionie, to inicjatywa Władz Dziekańskich WPiA, ukierunkowana na podnoszenie jakości kształcenia oraz łączenie sfery nauki i nauczania z praktyką. Jednocześnie prowadzona jest współpraca z uczelniami zagranicznymi, obejmująca wymianę naukową i aktywność dydaktyczną.

W rezultacie system kształcenia na kierunku *prawo* pozwala kształtować wartości i cele sformułowane w misji Uniwersytetu w zakresie aktualnych, jak i przyszłych potrzeb społeczeństwa.

1.2.

Obowiązujący na kierunku *prawo* plan studiów i zawarte w nim treści programowe, wymuszają bieżącą reakcję na zmiany zachodzące w poszczególnych gałęziach prawa. Treści te ustalane są na poziomie katedr prowadzących poszczególne zajęcia i wprowadzane do zagadnień omawianych podczas zajęć dydaktycznych. Uwzględnianie zmian zachodzących w przepisach prawa przejawia się także w tworzeniu nowych przedmiotów fakultatywnych dla kierunku *prawo*. Uwzględniana jest także opinia Forum Pracodawców pod kątem ich dostosowania do zmian zachodzących w prawie i otoczeniu społecznym oraz gospodarczym.

Program kształcenia na kierunku *prawo*, zakładający kształcenie ogólnouniwersyteckie, bez wprowadzenia specjalizacji, odpowiada sposobowi przeprowadzania egzaminów na aplikacje korporacyjne i aplikację ogólną, gdzie wymagana jest wszechstronna wiedza z poszczególnych gałęzi prawa.

W planach Władz WPiA przewidziane są prace nad zmianami programu kształcenia obejmujące:

- ewolucję zakresu tematycznego realizowanych przedmiotów zgodnie ze zmianami zachodzącymi w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych,
- zmiany w programie studiów polegające na wprowadzaniu nowych, odpowiadających potrzebom rynku, przedmiotów,
- ograniczanie liczby przyjmowanych studentów, jako przejaw odpowiedzialności za jakość kształcenia,
- konsultacje z Forum Pracodawców w celu wykreowania nowoczesnej i odpowiadającej potrzebom rynku usług prawniczych sylwetki absolwenta,
- poszerzanie oferty prowadzenia zajęć w językach obcych,
- dostosowanie uzyskanych koncepcji prowadzenia kierunku do zmieniających się przepisów prawa.

Uwzględnione zostały w planach studiów zalecenia PKA z 2011 r. poprzez wprowadzenie do oferty programowej przedmiotów obejmujących prawo ochrony środowiska oraz prawo własności intelektualnej.

1.3.

Wydział Prawa i Administracji właściwie przyporządkował kierunek *prawo* do obszaru kształcenia z zakresu nauk społecznych, dziedziny nauk prawnych, dyscypliny prawo.

Rada Wydziału Prawa i Administracji przyjęła projekt efektów kształcenia dla kierunku *prawo* uchwałą nr 7/DO/2012 z dnia 13 marca 2012 r. w sprawie projektu efektów kształcenia na jednolitych studiach magisterskich na kierunku prawo. Podjęcie uchwały poprzedzone było uzyskaniem opinii Komisji Programowej ds. Studiów Prowadzonych na Wydziale Prawa i

Administracji.

Efekty kształcenia dla kierunku *prawo* przyporządkowane do efektów kształcenia w obszarze nauk społecznych zostały określone w załączniku nr 11.3. do uchwały nr 32 Senatu UMK z dnia 24 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów wyższych prowadzonych w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu (Biuletyn Prawny UMK z 2012 r., Nr 3, poz. 93 ze zm.). Wszystkie przedmioty przewidziane programem studiów zostały przypisane do obszaru kształcenia w zakresie „nauk społecznych”.

1.4

Efekty kształcenia dla kierunku *prawo* opracowane zostały na podstawie efektów kształcenia dla obszaru nauk społecznych. Każdy kierunkowy efekt kształcenia znajduje swój odpowiednik w efektach kształcenia dla obszaru nauk społecznych. Jest to wskazane w tabeli efektów kształcenia dla kierunku *prawo* i wyraźnie wskazuje na spójność pomiędzy nimi. Efekty kształcenia dla kierunku *prawo* dostępne są na stronie internetowej WPiA (<http://www.prawo.umk.pl/#863>). Przedmiotowe efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych realizowane w ramach poszczególnych przedmiotów odnoszą się do efektów kształcenia dla kierunku *prawo*. Efekty te zamieszczone są w sylabusach przedmiotu.

Do kierunkowych efektów kształcenia dla kierunku *prawo*, które zostały opublikowane na stronie internetowej Uczelni, mają swobodny dostęp zarówno studenci, jak i kandydaci na studia. Informacje na temat przedmiotowych efektów kształcenia zostały sformułowane w sylabusach przedmiotu i opublikowane w systemie USOS. Studenci są z nimi zapoznawani podczas pierwszych zajęć dydaktycznych przez prowadzących zajęcia. W ocenie studentów zawierają one najważniejsze informacje dotyczące danego przedmiotu, tj. treści merytoryczne, cele przedmiotu, literaturę i warunki zaliczenia. Ponadto studenci uważają, że sylabusy przedmiotu ułatwiają im samodzielną weryfikację nabytej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, które są im niezbędne w działalności badawczej, na rynku pracy i do dalszej edukacji. Z punktu widzenia Zespołu Oceniającego informacje zawarte w kartach przedmiotu zostały sformułowane w sposób zrozumiały.

1.5.

1.5.1

Nie dotyczy

1.5.2.

Program studiów na kierunku *prawo* uwzględnia dobór treści zgodny z zakładanymi kierunkowymi efektami kształcenia. Przedmiotowe efekty kształcenia wynikają z efektów kształcenia ustalonych dla całego kierunku studiów i są prezentowane w sylabusach każdego przedmiotu. Pracownicy prowadzący poszczególne przedmioty mają możliwość uaktualniania sylabusów dla każdego cyklu kształcenia. Treści programowe ustalone dla poszczególnych przedmiotów uwzględniają przede wszystkim aktualny stan prawny. Jest to związane również z dalszą edukacją zawodową po zakończeniu studiów, tzn. z przystąpieniem do egzaminów aplikacyjnych, zapewniających prawo do wykonywania zawodów prawniczych. Ponadto treści programowe przekazywane w czasie zajęć są oceniane w czasie prowadzonych

hospitacji pod względem merytorycznym, pod względem aktualności stanu wiedzy oraz osiągania zakładanych efektów kształcenia.

1.5.3

Właściwe metody kształcenia i weryfikacja osiągnięcia efektów kształcenia są indywidualnie dobierane dla każdego przedmiotu. W szczególności sam wybór formy zajęć w planie studiów powoduje zróżnicowany dobór metod kształcenia. W planie studiów dla kierunku *prawo* przewidziane są następujące formy prowadzenia zajęć: wykład, ćwiczenia, konwersatorium, laboratorium, lektorat oraz seminarium. Stosowane metody kształcenia przewidują wykorzystanie aktywizujących form pracy ze studentami na zajęciach, a także obligują do samodzielnego uczenia się. Do aktywizujących metod wykorzystywanych na zajęciach należy zaliczyć: metodę ćwiczeniową, giełdę pomysłów, klasyczną metodę problemową, metodę laboratoryjną (zajęcia z kryminalistyki), metodę panelową, referat, studium przypadku (kazusy prawne), metodę sytuacyjną, metodę seminaryjną oraz symulacyjną (symulacje rozpraw sądowych). Weryfikacja osiągnięcia efektów kształcenia przez studentów zakładająca samodzielne uczenie się jest prowadzona przez: różnego typu sprawdziany wiedzy, testy, zadania opisowe, formułowanie ustnych wypowiedzi, przygotowanie referatów czy projekcji multimedialnych, analizę tekstów prawnych, przygotowanie esejów na wybrany temat, różnego typu zadania domowe. Przygotowanie studenta do prowadzenia badań oraz udział w prowadzeniu badań związanych z kierunkiem studiów zapewniają zajęcia seminaryjne: proseminarium magisterskie (60 godz.) oraz seminarium magisterskie (60 godz.), których realizacja zakłada w szczególności poznanie i zastosowanie podstawowych metod badawczych, sformułowanie i analizę wybranych problemów badawczych, bezpośredni udział w badaniach oraz opracowanie i prezentację wyników badań poprzez przygotowanie, złożenie pracy magisterskiej i przystąpienie do egzaminu magisterskiego.

W trakcie spotkania z ZO studenci wyrazili pozytywną opinię na temat stosowanych metod kształcenia. Uznali je jako odpowiednie do zdobywania przez nich wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Studenci podkreślili, że bardzo chętnie biorą udział w aktywizujących formach zajęć. Z ich punktu widzenia cenny jest dla nich udział w dyskusjach, debatach czy symulacjach rozpraw sądowych, co skutecznie poszerza ich zdolności retoryczne. Ponadto proces kształcenia na kierunku *prawo* uwzględnia stosowanie metod dydaktycznych przygotowujących i włączających studentów do działalności badawczej. Szczególną rolę w przygotowaniu studentów do pracy naukowej odgrywa seminarium magisterskie. Studenci w trakcie spotkania podkreślili, że jego wybór uwarunkowany jest od ich własnych zainteresowań badawczych. W trakcie kontaktu z promotorem są przygotowani do formułowania i analizy problemów badawczych, selekcji i odpowiedniego zastosowania metod i narzędzi badawczych, opracowania i prezentacji wyników badań, czego ostateczną weryfikacją jest przygotowanie, złożenie oraz obrona pracy magisterskiej. Ponadto studenci chętnie angażują się w działalność kół naukowych, gdzie dzięki wsparciu opiekuna naukowego mają możliwość podejmowania własnej działalności badawczej.

1.5.4.

Kierunek *prawo* prowadzony jest w formie pięcioletnich jednolitych studiów magisterskich (10 semestrów). Wybór formy studiów związany jest ze specyfiką zawodów prawniczych oraz umożliwia realizację treści programowych połączoną z nakładem pracy studenta mierzonego za pomocą liczby punktów ECTS, a także przekazanie wiedzy i umiejętności prawniczych w kompleksowy sposób. W planie studiów do każdego semestru przyporządkowana jest liczba punktów ECTS od 28 do 32, co zapewnia równomierny podział nakładu pracy studenta. Liczba punktów ECTS przyporządkowana poszczególnym przedmiotom w planie studiów została wyznaczona na podstawie rzetelnego oszacowania bilansu czasu pracy, którą student powinien wykonać, aby osiągnąć zakładane efekty kształcenia. Szczegółowe informacje na temat godzin pracy studenta dla każdego przedmiotu zawierają sylabusy.

1.5.5.

Plany studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych na kierunku *prawo* zakładają uzyskanie po ukończeniu studiów liczby 300 punktów ECTS, co jest zgodne z wymogami ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym (art. 164a ust. 2). Punktacja ECTS uwzględnia przypisanie modułom zajęć powiązanych z prowadzonymi w Uczelni badaniami naukowymi oraz stanowi więcej niż wymagane 50% ogólnej liczby punktów ECTS. Zarówno na studiach stacjonarnych, jak i na niestacjonarnych na kierunku *prawo* liczba punktów ECTS przypisanych modułom zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi wynosi 283 punkty na 300, co stanowi 94,4 % ogólnej liczby punktów ECTS.

1.5.6.

Studenci kierunku *prawo* mają możliwość wyboru następujących zajęć: wykłady do wyboru (6 punktów ECTS), zajęcia z języka obcego (5 punktów ECTS), zajęcia ogólnouniwersyteckie (2 punkty ECTS), przedmioty fakultatywne (42 punkty ECTS), wybór praktyki zawodowej (9 punktów ECTS) oraz seminarium magisterskie (24 punktów ECTS). Możliwość wyboru modułów kształcenia stanowi łącznie 90 punktów ECTS, to jest 30 % ich ogólnej liczby.

Studenci ocenianego kierunku mają możliwość wyboru przedmiotów obieralnych w każdym semestrze zajęć dydaktycznych. Podczas spotkania z ZO studenci stwierdzili, że wybór przedmiotów obieralnych w pełni ich satysfakcjonuje i pozwala na zindywidualizowanie ścieżki kształcenia. Studenci stwierdzili, że warunki zapisów na poszczególne przedmioty są dla nich przejrzyste i nie budzą wątpliwości. Również oferta poszczególnych zajęć jest – wg studentów – bogata i pozwala na poszerzenie ich zainteresowań badawczych.

1.5.7.

Dobór formy zajęć jest podyktowany charakterem danego przedmiotu oraz przypisanymi efektami kształcenia. Liczba godzin zajęć prowadzonych na studiach stacjonarnych w formie wykładu wynosi 1695, a liczba godzin zajęć prowadzonych w formie innej niż wykład wynosi 950. Na studiach niestacjonarnych liczba godzin prowadzonych w formie wykładu wynosi 1041, co stanowi 61 % liczby godzin w porównaniu ze studiami stacjonarnymi, natomiast liczba godzin zajęć prowadzonych w formie innej niż wykład wynosi 666, co stanowi 70% w stosunku do liczby godzin na studiach stacjonarnych. Liczebność grup ćwiczeniowych jest

limitowana do 31 osób ze względu na umożliwienie osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia oraz dobór metod kształcenia. Ponadto limitowana jest też liczebność grup seminaryjnych do 12 osób, co zapewnia indywidualny kontakt z opiekunem pracy oraz pozwala rozwijać warsztat badawczy studenta.

Z punktu widzenia studentów obecnych na spotkaniu z ZO, organizacja procesu kształcenia jest prawidłowa i zapewnia właściwe warunki do realizacji zajęć. Zdaniem studentów, liczebność oraz powierzchnia sal odpowiada liczbie osób uczestniczących w zajęciach dydaktycznych i pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Ponadto studenci stwierdzili, że sekwencja przedmiotów umożliwia im stopniowe zapoznanie się z materiałem dydaktycznym. W ich ocenie dobór form kształcenia jest odpowiedni oraz w pełni ich satysfakcjonuje. Udział w seminarium magisterskim sprzyja wprowadzeniu studentów do problematyki badań naukowych z interesującej ich dziedziny prawa. Ponadto dla osób szczególnie uzdolnionych oraz dla osób z niepełnosprawnością przewidziano indywidualną organizację studiów lub indywidualny tok studiów, co sprzyja osiągnięciu przez nich dobrych wyników w nauce.

1.5.8.

Praktyki zawodowe stanowią integralną część planu studiów dla kierunku *prawo* oraz podlegają obowiązkowemu zaliczeniu. Student jest obowiązany do odbycia praktyki nie wcześniej niż po ukończeniu III roku studiów. Praktyka trwa 15 dni roboczych. Praktykę można odbywać w urzędach organów wymiaru sprawiedliwości, urzędach administracji samorządowej i rządowej, instytucjach obsługi prawnej lub w komórkach prawno-administracyjnych innych instytucji publicznych albo niepublicznych. Szczegółowe zasady odbywania praktyk zawodowych wraz z ramowym planem praktyk dla kierunku *prawo* oraz wzorem dziennika praktyk studenckich zostały zawarte w Uchwale nr 3 z dnia 15 września 2009 r. w sprawie zasad odbywania obowiązkowych praktyk studenckich przez studentów kierunków prowadzonych na Wydziale Prawa i Administracji. Zgodnie z przyjętymi na Wydziale zasadami odbywania praktyk studenckich przyjęte są następujące formy praktyk zawodowych:

1. praktyka indywidualna – student samodzielnie uzyskuje zgodę na odbycie praktyki w samodzielnie przez siebie wybranej firmie/instytucji;
2. praktyka zorganizowana – student korzysta z oferty praktyk przygotowanej przez Wydział w firmie/instytucji współpracującej;
3. prowadzenie własnej działalności gospodarczej;
4. zatrudnienie na podstawie umowy o pracę na okres co najmniej jednego miesiąca w zakładzie pracy na stanowisku zgodnym z profilem kierunku studiów.

Praktyki zaliczane są przez Pełnomocnika Dziekana ds. Praktyk dla Kierunku Prawo na podstawie przedłożonego przez studenta dziennika praktyk zawodowych. Pełnomocnik zajmuje się także współpracą z instytucjami oraz firmami, które oferują praktyki dla studentów. Kontroluje on również przebieg praktyk, doradza wybór praktyki, prowadzi dokumentację oraz wpisuje zaliczenia praktyk w systemie USOS. Studenci zainteresowani praktykami mogą otrzymać przydatne dla nich informacje na kilka sposobów. Na stronie internetowej Wydziału znajduje się specjalnie do tego celu przygotowana podstrona, w której

znaleźć można ogólne informacje odnoszące się do kwestii praktyk prawniczych, regulamin, a także inne przydatne do odbycia praktyk dokumenty. Dodatkowo Pełnomocnik Dziekana ds. Praktyk dla Kierunku Prawo na wszelkie pytania odpowiada korespondencyjnie: drogą pocztową lub e-mail-ową. Studenci mogą także zgłaszać się z pytaniami i kwestiami trudnymi w czasie cotygodniowych dyżurów przeznaczonych wyłącznie dla nich. Wydział do chwili obecnej nawiązał bardzo szeroką współpracę ze środowiskami, dla których kwestia praktyk stanowi integralną część ich działalności. Współpraca odbywa się w szczególności z Biurem Karier Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Owoce tego jest z jednej strony wymiana doświadczeń, z drugiej zaś poszerzenie oferty przeznaczonej dla studentów. Ponadto koordynacja działań obu wskazanych podmiotów przyczynia się do wydatnego podniesienia umiejętności studentów w zakresie rozwoju własnej ścieżki zawodowej w przyszłości, z uwagi na fakt, że często po skończonej praktyce obowiązkowej (organizowanej przez Wydział) podejmują oni dalszą współpracę z praktykodawcami, częstokroć zwieńczoną znalezieniem u nich stałego zatrudnienia. Ponadto stała współpraca nawiązywana jest z najważniejszymi podmiotami regionu oferującymi praktyki prawnicze. W szczególności wymienić tu należy Sąd Rejonowy i Sąd Okręgowy w Toruniu. Wydział współdziała także z Prokuraturą Rejonową oraz Okręgową w Toruniu i Policją. Ponadto wymienić należy także współpracę z Okręgową Radą Adwokacką w Toruniu i Okręgową Izbą Radców Prawnych w Toruniu. Dodatkowo współpraca dotyczy także organów administracji publicznej, w tym zwłaszcza Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu oraz Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Toruniu. Szczególnie cenne staje się także nawiązanie współpracy z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu, stanowiące znaczne poszerzenie oferty praktyk w zakresie problematyki prawa ubezpieczeń społecznych. W celu rozwijania współpracy Wydział organizuje cykliczne spotkania z przedstawicielami wskazanych jednostek w ramach Forum Pracodawców. Pozwala to na wymianę doświadczeń i podejmowanie wspólnych inicjatyw na rzecz rozwoju praktyk prawniczych. Współpraca w zakresie praktyk prawniczych odbywa się także wraz z organizacjami zrzeszającymi Studentów. Wymienić należy przede wszystkim Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA Poland Grupa Lokalna w Toruniu. Ponadto ustawicznie trwają prace nad synchronizacją regulaminu praktyk, by umożliwić nawiązanie współpracy z kolejnymi podmiotami. Ostatnio można tu wskazać zwłaszcza odbywanie praktyk przy współpracy z Amnesty International Toruń oraz Fundacją Court Watch Polska.

W większości przypadków studenci zgłaszają się na praktyki do samodzielnie wybranych przez siebie jednostek. Potwierdzeniem osiągnięcia przyjętych efektów kształcenia jest dziennik praktyk studenckich, wypełniany przez instytucję, w której student odbywał praktyki. Coraz częściej praktyki odbywane przez studentów mają charakter międzynarodowy. Wydział stara się wychodzić naprzeciw tym inicjatywom w ramach organizowanych wyjazdów Erasmus+ i umożliwienia praktykowania w kancelariach i innych podmiotach zajmujących się prawem obcym względem systemu polskiego. Ponadto studenci decydują się na odbywanie praktyk w jednostkach dyplomatycznych i konsularnych. Dostrzegając potrzebę jak najpełniejszego umożliwienia studentom zdobywania praktyki związanej z prawem obcym w trakcie przygotowywania jest stworzenie dziennika praktyk dla kierunku prawo w kilku, do wyboru studenta, językach obcych. Z bieżących inicjatyw związanych z dostosowywaniem praktyk prawniczych organizowanych przez Wydział

należałoby dodatkowo wskazać na projektowane zmiany regulaminu w zakresie odbywania przez studentów praktyk w organach administracji rządowej. Planowane jest także wdrożenie elektronicznego systemu ewaluacji praktyk prawniczych, który umożliwiłby jeszcze lepszy kontakt pomiędzy studentem, praktykodawcą oraz Wydziałem i pozwolił na stworzenie bazy danych gwarantującej w pełni kompleksowy dobór ofert praktyk w sytuacji rosnącego na nie zapotrzebowania.

Z punktu widzenia studentów, Wydział wprowadził prawidłową organizację procesu praktyk. Na stronie internetowej zostały zamieszczone dokumenty dotyczące praktyk zawodowych, do których studenci mają swobodny dostęp. Wśród nich są zakładane efekty kształcenia i zasady ich weryfikacji. Studenci najchętniej samodzielnie wybierają miejsca realizacji praktyk, uwzględniając swoje indywidualne predyspozycje i plany zawodowe. Podkreślili oni jednak, że Wydział udostępnia im listę oferowanych miejsc praktyk, a oferta ta jest interesująca.

1.5.9.

Wdrożenie punktowego systemu zaliczania zajęć zgodnie z zasadami ECTS umożliwia studentom realizowanie zindywidualizowanych programów kształcenia, a także kontynuowanie nauki w innych uczelniach polskich i zagranicznych. Studenci kierunku *prawo* korzystają z szerokiej oferty kształcenia w ramach programu Erasmus+, dającej możliwości wyjazdu na jeden lub dwa semestry do jednej z europejskich uczelni. Ponadto w ramach studiów studenci mogą wybierać zajęcia ogólnouniwersyteckie w języku obcym oraz w ramach przedmiotów fakultatywnych zapisać się na zajęcia Kursu Prawa Porównawczego prowadzone w języku angielskim. W ramach tego kursu zajęcia prowadzą również pracownicy uczelni zagranicznych oraz uznani praktycy przyjeżdżający jako *visiting professor*. Zajęcia w ramach Kursu Prawa Porównawczego przygotowane są także z myślą o studentach zagranicznych przyjeżdżających na Wydział w ramach programu Erasmus +.

Studenci oraz absolwenci korzystają także z oferty 3-miesięcznych praktyk zagranicznych w ramach programu Erasmus +.

Zgodnie z programem studiów realizowane są zajęcia z języka obcego. Jakość lektoratów została przez studentów oceniona pozytywnie. Liczba osób uczestniczących w zajęciach jest według studentów optymalna. W ocenie studentów nauczanie językowe obejmuje także język specjalistyczny. Prowadzona jest również oferta przedmiotów w języku obcym, która jest satysfakcjonująca dla studentów. Dla ocenianego kierunku studiów przygotowano ofertę uczestnictwa w programach Erasmus+ oraz MOST. Studenci mogą również uczestniczyć w zagranicznych praktykach zawodowych. Tylko niewielki odsetek studentów jest zainteresowanych tą formą aktywności. W ocenie ZO, Uczelnia bardzo dobrze wywiązuje się z zadania informowania studentów o ich możliwościach w tym zakresie, organizując spotkania, a także akcje informacyjne, których tematem są programy wymiany międzynarodowej, a także program praktyk międzynarodowych.

1.6.

1.6.1.

Warunki i tryb rekrutacji na studia reguluje uchwała nr 90 Senatu z dnia 26 maja 2015 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na pierwszy rok studiów w roku akademickim 2016/2017, która przyjęta została zgodnie z art. 169 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

Szczegółowe zasady oraz procedury rekrutacji są powszechnie dostępne na stronie internetowej Uczelni. Zawarte zostały tam informacje o zasadach rekrutacji, harmonogramie rekrutacji i wymaganych dokumentach. Rejestracja kandydatów odbywa się w formie elektronicznej. Zawarte procedury są przejrzyste i uwzględniają zasadę równych szans, a także nie wprowadzają dyskryminacji dla żadnej z grup kandydatów. Na podstawie wyżej wymienionej uchwały, a także opinii studentów przedstawionych podczas spotkania z ZO, należy stwierdzić, że procedura rekrutacyjna jest zrozumiała i obiektywna.

1.6.2.

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się określają następujące akty prawne:

- Uchwała nr 91 Senatu UMK w Toruniu z dnia 26 maja 2015 r. w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.
- Zarządzenie nr 51 Rektora UMK w Toruniu z dnia 26 kwietnia 2016 r. w sprawie potwierdzania efektów uczenia się w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.
- Zarządzenie nr 142 Rektora UMK w Toruniu z dnia 5 września 2016 r. w sprawie zatwierdzenia wykazu przedmiotów, które mogą być zaliczane w procesie potwierdzania efektów uczenia się w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.
- Uchwała nr 16/DO/2016 Rady Wydziału Prawa i Administracji UMK w Toruniu z dnia 14 czerwca 2016 r. o wykazie przedmiotów zaliczanych w procesie potwierdzania efektów uczenia się dla kierunków prowadzonych na Wydziale Prawa i Administracji UMK.

Podstawą potwierdzenia efektów uczenia się jest odniesienie efektów uczenia się do efektów kształcenia zdefiniowanych dla przedmiotów określonego kierunku, poziomu i profilu kształcenia, zaliczanych wnioskodawcy, który spełnia wymagania określone w art. 170g ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i ubiega się o przyjęcie na studia w drodze potwierdzania efektów uczenia się.

Zadania w zakresie procedury potwierdzania efektów uczenia się realizują:

1. dziekan uprawnionego wydziału,
2. prodziekan właściwy ds. kształcenia,
3. wydziałowa komisja ds. potwierdzania efektów uczenia się,
4. odwoławcza komisja ds. potwierdzania efektów uczenia się,
5. konsultant lub konsultanci,
6. Uniwersyteckie Centrum Edukacji Całozyciowej i Walidacji.

Zadania związane z obsługą formalno-administracyjną dotyczącą potwierdzania efektów uczenia się wykonuje dziekanat. Wynikiem procesu potwierdzania efektów uczenia się jest zaliczenie poszczególnych przedmiotów przewidzianych w programie kształcenia określonego kierunku, poziomu i profilu kształcenia. Decyzję w sprawie potwierdzenia efektów uczenia się podejmuje Dziekan na wniosek Wydziałowej Komisji ds. Potwierdzania Efektów Uczenia się.

1.7.

1.7.1.

Stosowane metody sprawdzania i oceniania przedmiotowych efektów kształcenia zawarte są w sylabusach poszczególnych przedmiotów. Sylabusy określają, które z efektów kształcenia podlegają weryfikacji w ramach wykładu, ćwiczeń lub konwersatorium. Wskazują też sposób

przeprowadzania egzaminu lub zaliczenia na ocenę. Student zna te metody i zasady przed rozpoczęciem zajęć, o zagadnieniach tych jest informowany także na pierwszych zajęciach w danym semestrze roku akademickiego. Efekty kształcenia w zakresie wiedzy weryfikowane są w formie egzaminów pisemnych (test lub pytania otwarte) oraz w formie egzaminów ustnych. Umiejętności sprawdzane są w formie egzaminów pisemnych i ustnych, zaliczeń pisemnych, w tym rozwiązywania kasusów. Przy weryfikacji efektów w zakresie kompetencji społecznych stosowana jest metoda formułowania pytań problemowych w czasie zaliczeń pisemnych oraz formuła wypowiedzi ustnej na zadany do opracowania temat.

Z perspektywy studentów system oceniania jest zrozumiały i nie powoduje trudności interpretacyjnych. Informacje na temat systemu oceny efektów kształcenia i możliwości weryfikacji zakładanych celów zawarte są w sylabusach przedmiotów, do których studenci mają swobodny dostęp. Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabywane przez studentów sprawdzane są poprzez odpowiedzi ustne, kolokwia, projekty, udział w dyskusjach i pracach grupowych, a także egzaminy pisemne i ustne. Zdaniem studentów obecnych na spotkaniu z ZO, przyjęte metody oceny osiągnięcia efektów kształcenia są odpowiednie i uwzględniają zasady sprawiedliwości, równych szans, a także są pomocne w procesie uczenia się. System umożliwia zmierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych etapach, umożliwiając weryfikację efektów kształcenia studenta. W opinii studentów, metody sprawdzania i oceniania osiągnięcia efektów kształcenia pozwalają weryfikować nabywanie przez nich umiejętności badawczych. Studenci wskazali na skuteczność metod stosowanych podczas procesu dyplomowania oraz praktyk zawodowych. Także podczas pisania pracy dyplomowej opiekun czuwa nad realizacją założonych efektów kształcenia.

1.7.2.

System sprawdzania i oceny efektów kształcenia stosowany na kierunku *prawo* jest przejrzysty, kompletny i zapewnia wiarygodność uzyskanych ocen. Powszechna dostępność sylabusów przedmiotu powoduje, że student przed rozpoczęciem zajęć dydaktycznych może zapoznać się z zaplanowanymi do uzyskania efektami kształcenia, jak i metodami ich weryfikacji, co powoduje, że już na początku realizacji programu przedmiotu wiadomo, w jaki sposób przygotować się do egzaminu lub zaliczenia na ocenę. Zasady sprawdzania i oceny osiągniętych efektów kształcenia ustalane są przez koordynatora przedmiotu, co pozwala na stosowanie jednolitych zasad dla wszystkich prowadzonych grup zajęciowych. Zapewniona jest możliwość weryfikacji uzyskanej oceny. Wykładowcy udostępniają prace egzaminacyjne i zaliczeniowe studentom w celu zapoznania się ze sposobem, w jaki zostały one ocenione, oraz wyjaśnienia pojawiających się wątpliwości. Regulamin studiów przewiduje także w sprawach spornych egzamin komisyjny. Przejrzystość, wiarygodność oraz rzetelności systemu weryfikowania efektów kształcenia oceniana jest przez studentów w wypełnianych po zakończeniu zajęć ankietach dotyczących poszczególnych zajęć i osób je prowadzących.

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO, system sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty. Podczas trwania pierwszych zajęć dydaktycznych każdy prowadzący ma obowiązek przedstawić studentom szczegółowe informacje dotyczące warunków zaliczenia przedmiotu, zakładanych efektów kształcenia oraz sposobów ich weryfikacji. Sylabusy przedmiotu zostały udostępnione studentom. W opinii studentów,

informacje podawane w sylabusach znajdują odzwierciedlenie podczas zajęć. Nauczyciele akademicki nie zmieniają zasad oceniania podczas trwania roku akademickiego. Studenci obecni na spotkaniu uważają, że są oceniani obiektywnie i rzetelnie. Sposób i termin dostarczania informacji zwrotnej o wynikach sprawdzenia i oceny osiągniętych efektów kształcenia jest wg studentów odpowiedni.

3. Uzasadnienie

Bardzo dobrze przygotowana koncepcja kształcenia realizowana na ocenianym kierunku *prawo* powiązana jest z misją i strategią rozwoju Uczelni oraz odpowiada celom strategicznym Wydziału.

Plany rozwoju ocenianego kierunku studiów wynikają ze strategii rozwoju Uczelni i uwzględniają zarówno tendencje zmian zachodzących w dziedzinie nauk społecznych, jak i dyscypliny naukowej, do której odnoszą się efekty kształcenia. Na wyróżnienie zasługuje fakt, że planowane zmiany uwzględniają nie tylko obecne i przyszłe potrzeby otoczenia społecznego i gospodarczego, ale również antycypują kierunki rozwoju systemu prawnego.

Jednostka prawidłowo przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru kształcenia nauk społecznych oraz wskazała dziedzinę nauki oraz dyscyplinę naukową, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów.

Istnieje spójność merytoryczna i zakresowa efektów kształcenia pomiędzy poszczególnymi ich kategoriami (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych). Ich sformułowanie oraz wynikające z ich treści zadania są możliwe do zrealizowania i weryfikacji. Mechanizmy kontrolne jakości kształcenia są istotnym działaniem Uczelni, pozwalającym na dalszy rozwój i utrzymanie wiodącej pozycji wśród uczelni kształcących prawników. Jak wynika z rozmów przeprowadzonych przez ZO, studenci w pełni akceptują ten system.

Program studiów oraz jego organizacja i realizacja umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie struktury kwalifikacji na poziomie jednolitych studiów magisterskich o profilu ogólnoakademickim. Oferta przedmiotów mieści się w kanonie kształcenia na kierunku *prawo*, odpowiada również aktualnym wyzwaniom naukowym i oczekiwaniom otoczenia społecznego. Zapewniona została odpowiednia indywidualizacja toku studiów. Program studiów w istotny sposób uzupełnia praktyka zawodowa. Konstrukcja programu oraz treść modułów kształcenia spełnia oczekiwania kadry i studentów, a nawet można ją uznać za wzorcową w odniesieniu do kierunku *prawo*. Liczebność grup oraz realizacja zajęć są odpowiednie do zrealizowania wszystkich założonych efektów kształcenia, co spotyka się więc z pozytywną oceną studentów. Zajęcia praktyczne odbywają się w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej i umożliwiają zdobycie umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy. Do programu studiów wprowadzane są zajęcia umożliwiające studentom realizowanie przedmiotów w języku obcym, jak również wyjazd za granicę.

Zasady i procedury rekrutacji zapewniają prawidłowy nabór kandydatów na studia. Zapisy

regulaminu i procedur rekrutacji mieszczą się w obowiązujących przepisach prawa oraz przyjętej powszechnie praktyce szkół wyższych.

System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się i ocenę stopnia osiągnięcia efektów kształcenia. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia i wspomagają studentów w procesie uczenia się. Każdy etap kształcenia oraz moduł jest objęty systemem weryfikacji efektów kształcenia. Kryteria i zasady oceny są sformułowane w sposób jasny i przejrzysty. Studenci mają dostęp do warunków zaliczenia oraz mogą uzyskać informacje o kryteriach, w oparciu o które otrzymali oceny cząstkowe i końcowe wraz z uzasadnieniem. Stwierdzić należy, że stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się, w związku z tym proces etapowej weryfikacji efektów kształcenia na ocenianym kierunku jest realizowany prawidłowo.

Efekty kształcenia są w opinii studentów sformułowane w sposób zrozumiały, co sprzyja ich odpowiedniej weryfikacji. W opinii studentów system sprawdzania efektów kształcenia jest przejrzysty i rzetelny. Studenci informacje o sposobie oceniania (m.in. regulamin studiów, sylabusy) mają dostępne na stronie internetowej. W opinii studentów metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się poprzez przygotowanie do zajęć dydaktycznych, realizację prac zaliczeniowych oraz korzystanie z literatury obowiązkowej i uzupełniającej. Zdaniem studentów organizacja i program praktyk w wysokim stopniu sprzyjają uzyskiwaniu efektów kształcenia.

4. Zalecenia

Brak zaleceń.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

2.1 Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy-zapewniający realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku.*

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie.*

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

2.4 Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru/obszarów wiedzy, odpowiadającego/odpowiadających obszarowi/obszarom kształcenia, do którego/których został przyporządkowany kierunek, a także w dziedzinie/dziedzinach nauki oraz dyscyplinie/dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.*

2.5 Rezultaty prowadzonych w jednostce badań naukowych są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz w jego realizacji.

1. *Ocena - wyróżniająca*

2. *Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.*

2.1.

Na podstawie danych z Raportu samooceny do minimum kadrowego kierunku *prawo* Uczelnia zgłosiła 33 nauczycieli akademickich, w tym 15 w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 18 w grupie nauczycieli posiadających stopień naukowy doktora. Na podstawie przesłanej dokumentacji oraz dokumentacji przedłożonej do wglądu podczas wizytacji, a także przeprowadzonych rozmów, dokonano analizy spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego, w której uwzględniono posiadane tytuły i stopnie naukowe, specjalizację naukową oraz dorobek naukowy nauczycieli akademickich. Analizie poddane zostały także obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego. Po dokonanej analizie pod względem formalnym akt osób, które wchodzi w skład minimum kadrowego na kierunku *prawo*, należy uznać, iż zostały spełnione warunki określone w **§ 10 ust. 1, § 10 ust. 2, § 11 ust. 1 pkt. 1, §13 ust. 1** rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. 2016 poz. 1596).

Spośród **33 nauczycieli akademickich** zgłoszonych przez Uczelnię, **do minimum kadrowego zaliczono:**

- 15 nauczycieli akademickich z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego;
- 18 nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora.

(informacje na temat poszczególnych nauczycieli zawarte są w załączniku nr 4 do raportu).

Samodzielni nauczyciele akademicy, a także nauczyciele ze stopniami doktorów stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy w dyscyplinie prawo, a więc z dziedziny nauk prawnych wchodzących w obszar nauk społecznych.

Proporcja liczby nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego do liczby studentów na kierunku studiów prawo jest zgodna z **§14** rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. 2016 poz. 1596), i wynosi 1:60.

2.2.

Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. W ocenianym okresie dorobek naukowy nauczycieli akademickich WPiA zwiększył się odpowiednio o: 357 publikacji naukowych; 89 monografii i podręczników; oraz 509 rozdziałów w monografiach i

podręcznikach. Należy także podkreślić, że systematycznie wzrasta liczba publikacji w językach obcych. Ponadto wielu naszych nauczycieli akademickich dysponuje znaczącymi doświadczeniami z zakresu praktyki prawniczej. Na Wydziale zatrudniona jest bowiem grupa pracowników, którzy oprócz statusu pracownika dydaktycznego są praktykami: sędziowie Sądu Najwyższego – 3, Sądu Apelacyjnego – 1, adwokaci, radcowie prawni oraz osoby z ukończonymi aplikacjami prawniczymi, które nie wykonują danego zawodu, tym niemniej wzbogacają swoją ofertę dydaktyczną o zdobyte w trakcie aplikacji doświadczenia. Niezależnie od tego, niektórzy z pracowników wchodzi w skład wyspecjalizowanych instytucji zajmujących się konkretną dziedziną prawa (np. prawo finansowe, prawo ubezpieczeniowe).

Kolejnym dowodem profesjonalizmu nauczycieli akademickich WPiA jest wzrastająca liczba zewnętrznych grantów naukowych. W ocenianym okresie ukończone zostały 4 granty (1 MNiSW, 3 NCN), natomiast 7 kolejnych grantów NCN jest na etapie realizacji. Na uwagę zasługuje wybór tematów projektów badawczych, który jest niezwykle aktualny i świadczy o dużym potencjale intelektualnym wnioskodawców („Karnoprawna reakcja na zjawisko kradzieży tożsamości”; „Konstrukcje prawne wykorzystywane do opóźnienia wprowadzania na rynek leków generycznych”; „Prawnomiędzynarodowe aspekty katastrof naturalnych i antropogenicznych z uwzględnieniem ich skutków w zakresie ochrony praw człowieka”).

2.3.

Prowadzona polityka kadrowa na Wydziale od wielu lat koncentruje się na właściwym doborze kadry naukowo-dydaktycznej niezbędnej do realizacji programów kształcenia i w tym zakresie koresponduje z polityką kadrową prowadzoną na UMK. Do środków motywujących nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych zaliczyć należy przede wszystkim wprowadzenie gratyfikacji finansowej za wysoko punktowane publikacje naukowe, nagrody oraz prowadzenie płynnej polityki awansów zawodowych (WPiA dysponuje prawem do nadawania stopni naukowych doktora habilitowanego i doktora w zakresie prawa).

Umiejscowieniu kadry naukowo-dydaktycznej służą podpisane w ramach programu Erasmus+ umowy dotyczące *staff mobility* (krótkoterminowe pobyty dydaktyczne pracowników Wydziału oraz pracowników z instytucji partnerskich). Niezależnie od tej możliwości Władze Wydziału – jak to zostało przedstawione na spotkaniu ZO z nauczycielami akademickimi – prezentują bardzo przychylną postawę wobec indywidualnych zgłoszeń pracowników dotyczących wyjazdów na konferencje, krótkoterminowe staże oraz zapraszania gości zagranicznych. Młodszy pracownicy naukowi sprawują także opiekę naukową nad studentami uczestniczącymi w międzynarodowych *moot courts*, osiągając bardzo dobre efekty (w 2013 r. drużyna z WPiA UMK po raz pierwszy w historii konkursu Willem C. Vis Moot awansowała do rundy finałowej).

2.4.

Opracowane przez pracowników Wydziału publikacje naukowe są dowodem na prowadzenie badań naukowych ściśle odpowiadających obszarowi wiedzy oraz kształcenia, do którego przyporządkowany został kierunek tj. nauk społecznych, a także dziedziny nauki (nauki prawne) oraz dyscypliny – prawo, do których odnoszą się efekty kształcenia. Wspomniane

badania naukowe prowadzone są w trybie badań indywidualnych oraz zespołowych (monografie autorskie lub opracowane we współautorstwie, inne rodzaje publikacji). Efekty wspomnianych badań wykorzystywane są na bieżąco w pracy dydaktycznej prowadzonej na WPiA (w ramach wykładów oraz proseminariów i seminariów magisterskich). W opinii ZO istnieje pełna zgodność przedmiotu badań naukowych z obszarem naukowo-dydaktycznym kierunku. Ważnym wyznacznikiem dla oceny prowadzonych na WPiA badań naukowych jest fakt, iż Wydział redaguje 7 własnych czasopism, z czego 2 anglojęzyczne („Comparative Law Review” – 5 pkt. MNiSzW; „Polish Yearbook of Environmental Law” – 3 pkt.) oraz „Toruńskie Studia Polsko-Włoskie” – 9 pkt.; „Studia Iuridica Toruniensia” – 5 pkt.; „Przegląd Prawa Ochrony Środowiska” – 4 pkt.; „Toruński Rocznik Podatkowy” – 3 pkt.; „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu” – 5 pkt. Jest to doskonała okazja prezentacji własnych badań, jak i otwierania się Wydziału na kolejnych partnerów naukowych.

2.5.

Osiągane w wyniku prowadzonych badań naukowych rezultaty wykorzystywane są w procesie dydaktycznym zarówno w ramach przedmiotów obowiązkowych jak i przy wprowadzaniu nowych wykładów fakultatywnych o wyspecjalizowanym charakterze. Władze Wydziału prowadzą otwartą i opartą o dialog politykę w zakresie wniosków kierowanych przez poszczególne katedry do Komisji Programowej. Co więcej, na WPiA od szeregu lat można zaobserwować zwiększenie aktywności w zakresie organizowania konferencji naukowych, które są dodatkowym forum dla prezentacji rezultatów prowadzonych badań naukowych. W ocenianym okresie na WPiA zorganizowano 81 konferencji krajowych i 28 konferencji międzynarodowych.

3. Uzasadnienie

Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu spełnia w stopniu wyróżniającym, wymagania minimum kadrowego na kierunku *prawo* na poziomie jednolitych studiów magisterskich.

Struktura składu osobowego nauczycieli akademickich tworzących minimum kadrowe jest ugruntowana i reprezentuje wszystkie podstawowe działy prawa. Bazując na długoletnim doświadczeniu w zakresie naukowym, osoby te prowadzą aktywną działalność naukowo-badawczą, co przyczynia się w znacznym stopniu do sukcesów dydaktycznych w ramach prowadzonego kierunku studiów.

Jednostka prowadzi politykę kadrową, która umożliwia na kierunku *prawo* dobór nauczycieli akademickich cieszących się bardzo dużym prestiżem w zakresie nauki prawa, a także sprzyja umiędzynarodowieniu tej kadry.

Wydział Prawa i Administracji UMK w Toruniu prowadzi mające znaczenie ogólnokrajowe i ponadnarodowe badania naukowe w zakresie obszaru wiedzy, odpowiadającego obszarowi kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów.

Rezultaty prowadzonych na Wydziale Prawa i Administracji badań naukowych wykorzystywane są w doskonaleniu programu kształcenia na kierunku *prawo*, co znajduje swoje odzwierciedlenie w programach zajęć poszczególnych przedmiotów, a w szczególności

w proseminariach i seminariach magisterskich.

4. Zalecenia

Brak zaleceń.

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, w przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku praktyki te zostały uwzględnione.*

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem.*

1. Ocena - wyróżniająco

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

3.1.

W charakterystyce współpracy z otoczeniem społecznym, gospodarczym i kulturalnym, podkreślić należy bardzo dobrze przygotowane materiały i dokumenty dotyczące podejmowanych działań, co pozwala na rzetelny ich opis i dokonanie oceny. W trakcie wizytacji ZO uzyskał dodatkowe wyjaśnienia i informacje na temat współpracy Jednostki z otoczeniem społecznym, gospodarczym, pracodawcami, a także na temat udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych. Instytucjonalną podstawą współpracy jest powołany przy Wydziale Prawa i Administracji kolegiálny zespół opiniodawczo-doradczy pod nazwą Forum Pracodawców. W skład Forum wchodzi m.in.: Prezes Sądu Okręgowego w Toruniu, Dziekan Okręgowej Rady Adwokackiej w Toruniu, Dziekan Okręgowej Izby Radców Prawnych w Toruniu, Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu, Dyrektor Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Toruniu. W pracach Forum uczestniczą także przedstawiciele studentów, delegowani przez Samorząd Studencki WPiA. W ramach cyklicznych spotkań dyskutowana jest problematyka optymalnego modelu kształcenia, zmian w programach nauczania oraz określenia efektów kształcenia i sposobu ich weryfikacji. Podejmowane działania w ramach współpracy z otoczeniem zewnętrznym są udokumentowane w postaci obszernych protokołów z posiedzeń Forum. Z przedstawionej dokumentacji wynika, że te posiedzenia odbywają się cyklicznie od wielu lat i przynoszą konkretne rezultaty w postaci uwag i propozycji dotyczących efektów kształcenia składanych przez uczestników.

Podkreślić należy, że w przedstawionych dokumentach została potwierdzona efektywna współpraca w długim okresie czasu. Ten typ współpracy z otoczeniem jest ważny z punktu widzenia skutecznego realizowania wyznaczonych efektów kształcenia. Równocześnie przedstawione dokumenty i informacje pozwalają na odtworzenie zakresu wpływu otoczenia społeczno-gospodarczego na określanie efektów kształcenia, ich weryfikacji i oceny stopnia

ich realizacji. Współpraca jest ciągle doskonalona i uzupełniana, o czym świadczy, między innymi podpisana w dniu 12 września 2016 r. umowa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych i zaangażowania WPiA w projekt edukacyjno-naukowy pt. „Ubezpieczenia społeczne – edukacja z ZUS”. W ramach projektu ZUS umożliwi odbywanie praktyk i staży studentom, zapewni także wsparcie merytoryczne dla studentów piszących prace z zakresu ubezpieczeń społecznych. Koordynatorem projektu ze strony Uczelni został pracownik naukowo-dydaktyczny WPiA. Oddziaływanie interesariuszy zewnętrznych jest także realizowane przez pracowników, którzy pracę naukowo-dydaktyczną łączą z działalnością praktyczną. W trakcie spotkania z pracownikami ZO uzyskał potwierdzenie, że większość pracowników naukowo-dydaktycznych prowadzi kancelarie prawnicze. Uzyskał także informacje na temat szeregu inicjatyw podejmowanych przez pracowników, wprowadzających specyficzne formy kształcenia. W trakcie spotkania ZO z pracownikami znaczna część wypowiedzi dotyczyła problemu podejścia i zaangażowania pracowników w proces określania efektów kształcenia, ich weryfikacji i oceny stopnia ich realizacji, między innymi w kontekście doświadczeń, które znaczna część pracowników wyciąga z prowadzenia prywatnej praktyki prawniczej lub zajmowania eksponowanych stanowisk w instytucjach wymiaru sprawiedliwości. Istotnym elementem tych wypowiedzi były uwagi na temat toczącej się na Wydziale dyskusji na temat preferowanego modelu kształcenia na kierunku *prawo*. Modele edukacji prawniczej, zawarte między koncepcją kształcenia wybitnie teoretycznego, a kształceniem zorientowanym na *advocacy skills*, w najpełniejszy sposób oddają problematykę właściwego definiowania efektów kształcenia, oceny stopnia ich realizacji i weryfikacji. Dyskutowane w ramach Wydziału stanowiska, wraz z przedstawianymi przez katedry konkretnymi projektami stwarzają warunki do optymalizacji kształcenia na kierunku *prawo* w wizytowanej Jednostce.

Studenci Wydziału Prawa i Administracji UMK na kierunku *prawo* odbywają praktyki zawodowe zgodnie z planem studiów w wymiarze 3 tygodni. Instytucje wybierane jako miejsce praktyki zgodne są z profilem studiów. W trakcie wizytacji ZO uzyskał pełną informację w postaci wykazu najważniejszych instytucji współpracujących w organizacji praktyk. W tym wykazie wymieniono podmioty wspomagające organizację praktyk, jak np. Forum Pracodawców, ELSA Poland, Biuro Karier UMK, oraz wskazano na miejsca odbywania praktyk z podziałem na wyróżnione grupy. Grupę pierwszą stanowią praktykodawcy główni, czyli ci u których praktyki odbywane są najczęściej. Do najczęściej wybieranych przez studentów instytucji należą: sądy (rejonowe, okręgowe, apelacyjne, administracyjne); prokuratury (rejonowe, okręgowe); urzędy władzy publicznej, komendy Policji (wojewódzkie, miejskie, powiatowe); urzędy skarbowe i izby skarbowe; zawodowe korporacje prawnicze; kancelarie prawnicze (radcowskie, adwokackie, komornicze, notarialne). Drugą grupę stanowią praktykodawcy subsydiarni, do których należą instytucje wyżej wymienione, ale ulokowane w innych miastach. Tam praktyki odbywane są rzadziej. Praktykodawcy elitarni, stanowiący trzecią grupę, a są to instytucje i organy, takie jak: Kancelaria Prezydenta RP, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Ministerstwo Sprawiedliwości; Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich; Biuro Rzecznika Praw Dziecka, a także praktykodawcy zagraniczni. Biorąc pod uwagę charakter wskazanych wyżej instytucji, ZO stwierdza, że zarówno infrastruktura jak i wyposażenie tych instytucji są dostosowane do potrzeb wynikających z efektów kształcenia, określonych dla tych praktyk na wizytowanym

kierunku. Pełnomocnik Dziekana ds. Praktyk Studenckich nie tylko pomaga studentowi w dokonaniu wyboru placówki, biorąc pod uwagę osobiste predyspozycje studenta, miejsce zamieszkania studenta, charakter praktyki oraz oczekiwany rezultat praktyki, ale także poprzez kontakt telefoniczny bądź mailowy sprawuje opiekę nad przebiegiem odbywanej przez studenta praktyki oraz udziela merytorycznych wskazówek, co do sposobu realizacji praktyki.

3.2.

Jednostka nie prowadzi na ocenianym kierunku studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne.

3. Uzasadnienie

Biorąc pod uwagę potwierdzone w trakcie wizytacji ZO informacje stwierdzić należy, że w wizytowanej Jednostce podejmowane są różne działania, będące formą współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym. Współpraca ta, realizowana od dłuższego czasu jest ustabilizowana i prowadzona w sposób kompleksowy. Stały kontakt interesariuszy zewnętrznych i ich udział w zakresie konsultacji, planów i programów studiów, efektów kształcenia, a także stosowanych metod i form kształcenia został potwierdzony podczas wizytacji. Wpływ tej współpracy na kształtowanie efektów kształcenia, weryfikacji i oceny stopnia ich realizacji jest bardzo duży. Na szczególne wyróżnienie zasługuje liczba oraz różnorodność interesariuszy zewnętrznych, z którymi prowadzone są różnorodne działania zapewniające ciągłość dyskusji na temat optymalizacji modelu kształcenia na kierunku *prawo* w wizytowanej Jednostce.

Jednostka nie prowadzi na ocenianym kierunku studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne.

4. Zalecenia

Doskonalenie istniejących i obecnych intensywnych przedsięwzięć w zakresie współpracy z otoczeniem społecznym w procesie kształcenia.

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów badawczych ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, tj. liczby studentów oraz do prowadzonych badań naukowych. Jednostka zapewnia studentom dostęp do laboratoriów w celu wykonywania zadań wynikających z programu studiów oraz udziału w badaniach.*

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki.*

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwi studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy

zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów

1. Ocena - wyróżniająco

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

4.1.

Wydział Prawa i Administracji dysponuje bardzo nowoczesną bazą naukowo-dydaktyczną. Siedziba Wydziału znajduje się w Collegium Iuridicum Novum przy ul. Wł. Bojarskiego 3 w Toruniu. Zajęcia dydaktyczne, poza zajęciami z wychowania fizycznego, prowadzone są w siedzibie Wydziału. W tym samym miejscu znajduje się również baza naukowa. Gmach, w pełni klimatyzowany, ma powierzchnię 13.972 m². W budynku znajduje się 5 audytoriów, każde mieszczące ponad 280 osób, wyposażonych w nagłośnienie, pętle indukcyjne, tablice, automatycznie sterowany ekran oraz projektor LCD (łącznie pow. 1.450 m²), ponadto dwa audytoria dla 90 i 110 osób (wyposażone jw.) o łącznej pow. 228 m², jedna pracownia komputerowa (pow. 74 m²) wyposażona w 30 laptopów. Ponadto, cztery sale ćwiczeniowe na 70 osób każda (łącznie pow. ok. 300 m²), sześć sal ćwiczeniowych (z możliwością łączenia w trzy większe sale wykładowe) na 40 osób każda (łącznie pow. 245 m²), jedna sala zaaranżowana na salę rozpraw dla 32 studentów (pow. 48 m²), jedna pracownia do nauki języków obcych na 30 osób (pow. 46 m²). Sale ćwiczeniowe wyposażone są w sprzęt audiowizualny. Poszczególne katedry dysponują osiemnastoma salami seminaryjnymi, dla 20 – 25 osób każda, o łącznej powierzchni 600 m². Ponadto w budynku znajduje się 85 pomieszczeń dla pracowników naukowo-dydaktycznych (samodzielni pracownicy mają do dyspozycji gabinety jednoosobowe, pozostali zajmują pokoje dwuosobowe), a także 16 pomieszczeń dla pracowników administracji. W holu budynku znajduje się Centrum Aktywności Studentów (pow. 50 m²). W budynku dostępna jest bezpłatna sieć bezprzewodowa (eduroam), a także znajdują się dwa ogólnodostępne pomieszczenia (tzw. kawiarenki internetowe) do samodzielnego korzystania z zainstalowanych zespołów komputerowych. Ponadto w budynku zlokalizowana jest księgarnia z podręcznikami akademickimi. Na terenie budynku znajdują się wydzielone pomieszczenia socjalne, bufet, tzw. „śniadaniownia”, studenckie centrum odpoczynku, gwarantujące studentom komfortowe warunki. Budynek w pełni dostosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych w zakresie niepełnosprawności narządów ruchu (podjazdy dla wózków, windy, przystosowane dla osób niepełnosprawnych toalety, wydzielone miejsca parkingowe). Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów badawczych ogólnych i specjalistycznych, jest dostosowana do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, tj. liczby studentów oraz do prowadzonych badań naukowych. Podkreślić należy szczególną dbałość o warunki lokalowe dla pracowników i dbałość samodzielnych pracowników naukowych o utrzymanie światowego, uniwersyteckiego standardu ich gabinetów. Jest to element rzadko spotykany w charakterystyce bazy dydaktycznej na wydziałach prawa. W uzupełnieniu należy dodać, że stanowiący podstawę bazy dydaktycznej budynek WPiA znajduje się na terenie kampusu UMK, który jest położony dogodnie komunikacyjnie. W trakcie wizytacji ZO potwierdzono stan bezpieczeństwa bazy dydaktycznej i naukowej pod względem przepisów

BHP.

Z punktu widzenia studentów obecnych na spotkaniu z ZO liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych są dostosowane do potrzeb studentów. Wg studentów, infrastruktura dydaktyczna jest odpowiednio wykorzystywana dla założonych metod i form kształcenia. W ich opinii zajęcia odbywają się w komfortowych warunkach. Zdaniem studentów uczestniczących w spotkaniu, baza dydaktyczna przeznaczona do realizacji zajęć, a także infrastruktura towarzysząca są dobre i pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Studenci nie zgłaszali żadnych uwag dotyczących wyposażenia sal dydaktycznych. Ponadto przedstawiciele organizacji studenckich przekazali, że Władze Wydziału umożliwiają im bezpłatne korzystanie z infrastruktury dydaktycznej i naukowej. Warte podkreślenia jest, że studenci działający w kołach naukowych często korzystają z zasobów Uczelni, organizując na jej terenie liczne konferencje i seminaria naukowe.

4.2.

Charakteryzując zasoby biblioteczne i bazę informacyjną należy podkreślić, że zbiory biblioteczne z zakresu szeroko rozumianych nauk prawnych i dziedzin pokrewnych, udostępnione studentom, są zlokalizowane, przede wszystkim, w bibliotece Wydziału Prawa i Administracji. Pomieszczenia biblioteki: czytelnia główna na 80 miejsc, czytelnia profesorska na 14 miejsc, miejsce z wolnym dostępem do zgromadzonych zbiorów, wypożyczalnia oraz wolne stanowiska pracy w holu, gdzie do dyspozycji użytkowników, pozostają cztery stanowiska komputerowe. Godziny otwarcia: poniedziałek – sobota: 8:30 – 18:30, niedziela: 8:30 – 12:30. Na terenie biblioteki działa punkt kserograficzny oraz ogólnodostępny skaner. W bibliotece zatrudnionych jest 4 pracowników. Biblioteka w swoich zasobach posiada 63.710 zinwentaryzowanych egzemplarzy książek (stan na dzień 20.10.2016). W prenumeracie bieżącej znajdują się 52 tytuły czasopism polskich, 5 tytułów dzienników i gazet oraz 12 tytułów czasopism zagranicznych. Ponadto gromadzi się księgozbiory: Małej Biblioteki Prawa Niemieckiego, Biblioteki Prawa Włoskiego, Biblioteki Prawa Ochrony Środowiska oraz Biblioteki Prawa Morskiego i Morza. Biblioteka udostępnia: System Informacji Prawnej Legalis, System Informacji Prawnej Lex (15 stanowisk na Wydziale), bazy czasopism zagranicznych HeinOnline i Ebsco oraz Polską Bibliografię Prawniczą. Ponadto użytkownicy Biblioteki WPiA posiadają dostęp do Czytelni on-line udostępnionej przez Bibliotekę Uniwersytecką, gdzie mogą skorzystać m.in. z takich baz jak: Jastor, IbukLibra, Listy Regensburskiej, zasobów Wirtualnej Biblioteki Nauki – Scopus, Springer, Wiley, Web of Science. Zasady udostępniania zbiorów normuje Regulamin Udostępniania Zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej, a także Regulamin udostępniania zbiorów specjalnych w Bibliotece Uniwersyteckiej. Poza udostępnianiem zbiorów, Biblioteka współpracuje z krajowymi bibliotekami prawniczymi w ramach wymiany międzybibliotecznej. W trakcie wizytacji ZO dokonano oceny zawartości biblioteki wydziałowej, pod kątem dostępności literatury podstawowej i uzupełniającej, wskazanej w losowo wybranych sylabusach. Weryfikacji poddano sylabusy z następujących przedmiotów: *Postępowanie karne* – literatura podstawowa 4 pozycje, literatura uzupełniająca – 4 pozycje, *Prawo administracyjne* – literatura podstawowa 2 pozycje, literatura uzupełniająca – 7 pozycji, *Prawa człowieka* – literatura podstawowa 1 pozycja, literatura uzupełniająca 7 pozycji, *Postępowanie cywilne* – literatura podstawowa 1 pozycja, literatura uzupełniająca – 7 pozycji, *Prawo handlowe* –

literatura podstawowa 5 pozycji, literatura uzupełniająca – nie podano, *Prawo cywilne (część ogólna i prawo rzeczowe)* – literatura podstawowa 4 pozycje, literatura uzupełniająca– 6 pozycji. W analizowanym zestawieniu nie brakowało w bibliotece żadnej z wymienionych pozycji wskazanych w literaturze podstawowej i uzupełniającej. Podkreślić należy, że wskazane w sylabusach pozycje literatury były w bibliotece w kilku, a często w kilkunastu egzemplarzach.

W opinii studentów, księgozbiór dostosowany jest do wymagań wynikających z programu studiów, a liczba woluminów wystarczająca do efektywnego korzystania z zasobów biblioteki. Studenci przyznają, że ze względu na dostęp do zasobów bibliotecznych w formie elektronicznej, zdecydowanie częściej korzystają z tej formy niż wypożyczania książek w formie papierowej. Z punktu widzenia studentów biblioteka zawiera pozycje wskazane jako obowiązkowe oraz zalecane w sylabusach. Ponadto studenci stwierdzili, że godziny otwarcia biblioteki dostosowane są do ich planów i w pełni uwzględniają ich potrzeby.

4.3.

Wizytowana jednostka posiada możliwości kształcenia na odległość, zarówno w aspekcie organizacyjno-prawnym, jak i technicznym. Od strony prawnej zasady powierzenia i prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość są uregulowane zarządzeniem nr 25 Rektora UMK z dnia 21 marca 2016 roku. Zgodnie z zarządzeniem, liczba godzin zajęć dydaktycznych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość nie może być większa niż 60% ogólnej liczby godzin zajęć dydaktycznych określonych w programie kształcenia danych studiów. Zgody na prowadzenie zajęć w powyższej formie udziela Dziekan. Warunkiem uzyskania zgody jest ukończenie przez pracownika specjalistycznego szkolenia. Od strony technicznej, stosowanie metod e-learningowych odbywa się w oparciu o platformę edukacyjną Moodle, której interoperacyjność pozwala na dostarczanie studentom materiałów dydaktycznych, niezależnie od ich formatu oraz przeznaczenia, np. zasobów tekstowych, zdjęć, nagrań dźwiękowych, filmów, prezentacji multimedialnych. System posiada rozbudowane możliwości koordynowania procesu dydaktycznego, a także wbudowane narzędzia analizowania aktywności i postępów w nauce uczestników zajęć. Pracownicy mogą tworzyć zadania w ramach prowadzonego kursu i decydować o formie ich rozwiązania. Mają też możliwość przeprowadzania zaliczeń w formie internetowej, które mogą być sprawdzane automatycznie przez komputer. W trakcie spotkania ZO ze studentami potwierdzono, że na platformie znajdują się niezbędne materiały dydaktyczne, a także e-kursy. Z niektórych przedmiotów przygotowywane są również testy sprawdzające wiedzę. Kształcenie ma charakter wspomagający jako forma blended learning. W opinii studentów wspomniane narzędzie jest funkcjonalne. Korzystanie z platformy, która umożliwia komunikację ze studentami w formie zamieszczania na platformie Moodle materiałów edukacyjnych, jak również korzystanie z platformy przez studentów, którzy uzyskują wiedzę i kompetencje o funkcjonalności platformy na pierwszym roku studiów w ramach zajęć konwersatoryjnych z przedmiotu Technologia Informacyjna, nie stanowi kształcenia na odległość. Kształcenie to ma bowiem charakter wspomagający jako forma blended learning. W opinii studentów wspomniane narzędzie jest funkcjonalne. W trakcie pierwszego roku studiów w ramach zajęć z przedmiotu

„Technologia informacyjna” studenci są zapoznawani z możliwościami platformy.

3. Uzasadnienie

Baza lokalowa wizytowanej Jednostki zapewnia studentom kierunku *prawo* dostęp do odpowiednio wyposażonych sal dydaktycznych, pracowni informatycznych w celu wykonywania zadań wynikających z programu studiów oraz udziału w badaniach. Zarówno ilość, jak i stan oraz wyposażenie pomieszczeń dydaktycznych oraz zaplecza zdecydowanie wyróżniają wizytowany Wydział wśród innych wydziałów prawa i uzasadniają uznanie poziomu bazy dydaktycznej za wyróżniający.

Uczelnia dysponuje odpowiednim zasobem literatury dla realizacji programu na kierunku prawo. Zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym dostęp do Wirtualnej Biblioteki Nauki. Studenci pozytywnie oceniają dostępne w bibliotece zbiory książek, jak również godziny otwarcia i dostępność materiałów do zajęć.

Zdaniem studentów wyposażenie sal dydaktycznych sprzyja procesowi kształcenia. Ponadto w ich ocenie zbiory biblioteczne oraz bazy elektroniczne w pełni odpowiadają potrzebom kierunku i zapewniają możliwość korzystania z zalecanej w sylabusach literatury.

4. Zalecenia

Brak

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy

5.1 Pomoc naukowa, dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów, poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności badawczych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach.*

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową oraz nawiązywanie kontaktów ze środowiskiem naukowym.*

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach ze środowiskiem akademickim, z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności, współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku.*

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

1. Ocena - Wyróżniająco

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

5.1.

Opublikowane sylabusy są kompletne, zawierają wszystkie potrzebne informacje, w tym np. o efektach kształcenia określonych dla kursu, a także sposobie zaliczenia egzaminów. Z perspektywy studentów informacje zawarte w sylabusach pokrywają się ze stanem faktycznym. Studenci mają dostęp do sylabusów za pośrednictwem strony internetowej. Studentom zapewniona została możliwość pełnych konsultacji z pracownikami naukowo-dydaktycznymi: konsultacje takie odbywają się zarówno w wyznaczonych godzinach, jak również drogą telefoniczną lub poprzez pocztę elektroniczną. Studenci podczas spotkania z ZO stwierdzili, że podczas konsultacji mają możliwość wglądu do prac egzaminacyjnych oraz weryfikacji własnych błędów. Studenci regularnie korzystają z możliwości kontaktu w formie elektronicznej z prowadzącymi zajęcia. W ich opinii odpowiedzi na zadane pytania są merytoryczne. Pomoce naukowe niezbędne do uzyskania odpowiednich efektów kształcenia są zdaniem studentów przydatne. Nauczyciele akademicki wysyłają materiały drogą elektroniczną do wszystkich studentów uczestniczących w zajęciach. Studenci obecni na spotkaniu z ZO bardzo pozytywnie ocenili opiekę naukową ze strony nauczycieli akademickich i stwierdzili, że od większości z nich otrzymują niezbędną pomoc, a także mogą liczyć na ich życzliwość i poradę we wszelkich kwestiach związanych z indywidualnym rozwojem naukowym. Głównym źródłem wiedzy dla studentów o procesie kształcenia i toku studiów są informacje przekazywane przez nauczycieli akademickich. Studenci korzystają z systemu USOS, a także strony internetowej Uczelni, gdzie mogą uzupełniać swoje informacje o procesie kształcenia.

Indywidualizacja procesu kształcenia na wizytowanym kierunku jest możliwa dzięki przewidzianym przepisom w Regulaminie studiów dotyczącym indywidualnego programu studiów, w tym planu studiów oraz indywidualnej organizacji studiów. Przepisy obowiązujące w tym zakresie należy ocenić jako przejrzyste. Studenci obecni na spotkaniu z ZO możliwości oferowane w tym zakresie przez Uczelnię i Wydział uznali za odpowiednie.

Stosowane przez Wydział zasady dyplomowania są dobrze znane studentom kierunku *prawo*. Mogą oni realizować pracę dyplomową u wybranego przez siebie opiekuna pracy z kadry naukowo-dydaktycznej, spełniającego określone wymagania. Wydział również umożliwia realizowanie studentom wybranego przez siebie tematu pracy dyplomowej. Zdaniem studentów, seminaria magisterskie są na wysokim poziomie merytorycznym i pozwalają na poszerzanie zainteresowań badawczych. Wydział wspiera działalność studenckich kół naukowych. Aktywni studenci mogą liczyć na wsparcie finansowe i merytoryczne Władz Wydziału oraz pracowników naukowo-dydaktycznych przy wyjazdach naukowych oraz przy publikacjach naukowych. Studenci mogą ubiegać się w ramach środków z Funduszu Pomocy Materialnej o wszystkie świadczenia wskazane w art. 173 ust. 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. W czasie wizytacji przedstawiono pozytywną opinię Samorządu Studentów dotyczącą wprowadzenia Regulaminu udzielania pomocy materialnej. Dokumentacja przedstawiona przez Uczelnię, jak również relacja przedstawicieli Samorządu potwierdzają, że podział dotacji na Fundusz Pomocy Materialnej, ustalenie wysokości stawek stypendiów oraz ustalenie wysokości miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka rodziny studenta uprawniającego do otrzymania stypendium socjalnego następuje w porozumieniu z właściwym organem Samorządu Studentów. Niezbędne informacje dotyczące

świadczeń pomocy materialnej zostały udostępnione studentom na stronie internetowej Uczelni, zaś lista wniosków dostępna jest w systemie elektronicznej obsługi studenta. Przyjmowaniem i rozpatrywaniem wniosków stypendialnych oraz podejmowaniem decyzji o przyznaniu stypendium zajmuje się Komisja Stypendialna, którą w większości stanowią studenci, co jest zgodne z art. 176 ust. 3 oraz art. 177 ustawy. W zakresie postępowań odwoławczych właściwą jest Odwoławcza Komisja Stypendialna, której skład w większości stanowią przedstawiciele studentów. Procedura przyznawania stypendium odbywa się z poszanowaniem anonimowości danych osobowych. Studenci uznali proces przyznawania świadczeń socjalnych i zapomóg za przejrzysty. Uczelnia dysponuje również akademikami, w których o miejsce może starać się każdy student zainteresowany zamieszkaniem w nich. W opinii studentów zasady ubiegania się o miejsce w domu studenckim są przejrzyste i zrozumiałe.

5.2.

Studenci ocenianego kierunku mogą uczestniczyć w wymianie międzynarodowej w ramach programu Erasmus+ i British Law School oraz w wymianie krajowej w ramach programu MOST. Ponadto istnieje możliwość uczestniczenia w stażu międzynarodowym. Realizacja tych zamierzeń prowadzona jest w ramach podpisanych umów z 42 uczelniami partnerskimi m.in. w Belgii, Chorwacji, Niemczech, Czechach, Turcji, Francji, Włoszech, Hiszpanii, Portugalii. Informacje na temat programów mobilności udostępnione zostały dla studentów na stronie internetowej, a także w formie ogłoszeń na terenie Uczelni. Należy ocenić, że informacje tam zawarte zostały przedstawione w przejrzysty sposób. Dodatkowo Władze Uczelni wyznaczyły osoby odpowiedzialne za wsparcie merytoryczne i obsługę programów mobilności. Opieką objęci są zarówno studenci wyjeżdżający, jak i przyjeżdżający. Uczelnia stara się nie wyznaczać studentom różnic programowych, które musiałyby być realizowane po okresie mobilności. Studenci biorący udział w wymianie międzynarodowej lub krajowej mogą ubiegać się o indywidualizację procesu kształcenia oraz mieć wyznaczone indywidualne terminy egzaminów i zaliczeń. W trakcie spotkania z ZO studenci wykazali się znajomością programów wymiany. Jednak zdecydowana większość z nich wskazała, że nie jest zainteresowana udziałem w tej formie aktywności. Za główny powód swojej decyzji wskazali specyfikę studiów prawniczych, a także satysfakcję z oferty dydaktycznej oferowanej przez UMK. W ocenie studentów są oni wystarczająco informowani o możliwości uczestnictwa w wymianie.

5.3.

Wydział wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach z otoczeniem społeczno-gospodarczym w różnorodny sposób. Z perspektywy studentów kierunku *prawo* program studiów jest dostosowywany do potrzeb rynku pracy. Koordynację praktyk studenckich na Wydziale zapewnia Pełnomocnik Dziekana ds. Praktyk Studenckich na Kierunku Prawo. Studenci mogą również korzystać z międzynarodowych i krajowych praktyk koordynowanych przez Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa (ELSA) w ramach Student Trainee Exchange Programme STEP. Studenci są bardzo zadowoleni z przebiegu studenckich praktyk zawodowych. Uważają, że poszerzają one ich zainteresowania zawodowe. Wydział współpracuje również z Biurem Karier UMK, które poza organizacją

praktyk studenckich, świadczy usługi w zakresie szkoleń i doradztwa zawodowego, a także w zakresie wchodzenia na rynek pracy. Studenci jednak rzadko korzystają z oferty doradztwa zawodowego Biura Karier. Większość z nich ma jasno sprecyzowaną ścieżkę swojej kariery zawodowej. Ciekawa jest dla nich oferta oferowanych przez Uczelnię szkoleń i warsztatów, które uważają za przydatne. Ostatnio organizowanym wydarzeniem było seminarium pt. „Nowa ustawa o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o rzeczniku finansowym – wyzwanie dla rynków finansowych?”. Ponadto studenci chętnie uczestniczą w spotkaniach ze znanymi i cenionymi prawnikami. Na Wydziale funkcjonuje 25 aktywnych kół naukowych, co należy ocenić bardzo pozytywnie. Studenci w nich zrzeszeni są organizatorami wielu międzynarodowych i krajowych konferencji oraz seminariów naukowych, w których uczestniczą liczni przedstawiciele zawodów prawniczych. Przedstawiciele organizacji studenckich doceniają Władze Wydziału za wsparcie merytoryczne i finansowe oferowane im przy organizacji wielu wydarzeń. Informacje o organizacjach studenckich udostępnione są na stronie internetowej Wydziału, gdzie studenci mogą zamieszczać wzmianki o swoich projektach i przedsięwzięciach.

5.4.

Uczelnia zapewnia studentom z niepełnosprawnościami wsparcie dydaktyczne oraz materialne, umożliwiające im udział w procesie kształcenia. Na poziomie ogólnouczelnianym powołana została Samodzielna Sekcja ds. Studentów Niepełnosprawnych UMK, która zajmuje się: przydzieleniem asystentów osobom z niepełnosprawnością, zapewnieniem niezbędnego sprzętu adaptacyjnego, zapewnieniem transportu dla osób z niepełnosprawnością narządu ruchu lub osób niewidomych, przygotowaniem materiałów w alternatywnych formach zapisu. Zaś na poziomie Wydziału powołany został Pełnomocnik Dziekana ds. Studentów Niepełnosprawnych. Do jego zadań należy reprezentowanie interesów niepełnosprawnych studentów przed organami Uczelni i podejmowanie działań na rzecz pełnej integracji społecznej. Ważnym źródłem informacji dla studentów z niepełnosprawnościami jest strona internetowa UMK, gdzie zostały udostępnione niezbędne komunikaty. Studenci z niepełnosprawnością mogą ubiegać się między innymi o dostosowanie zaliczeń i egzaminów do ich możliwości, w zależności od stopnia i rodzaju niepełnosprawności, a także indywidualizację procesu kształcenia. Studentom z niepełnosprawnościami przyznawane jest stypendium specjalne zgodnie z dyspozycją art. 173 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

5.5.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie odnieśli się do jakości obsługi administracyjnej związanej z procesem dydaktycznym i pomocą materialną. Pracownicy, w opinii studentów, są przygotowani merytorycznie do pełnienia swoich funkcji. Godziny pracy dziekanatu są dostosowane do potrzeb studentów stacjonarnych i niestacjonarnych. W dodatku przed wejściem do dziekanatu wywieszane są skrzynki podawcze, gdzie studenci mogą wrzucić podania. W ich ocenie to bardzo funkcjonalne rozwiązanie. Ponadto pracownicy dziekanatu w razie awaryjnych sytuacji przyjmują interesantów również poza godzinami swojej pracy. Z perspektywy studentów odpowiednio funkcjonuje również komunikacja telefoniczna lub za pomocą poczty elektronicznej z pracownikami

administracyjnymi. Także Władze Wydziału i Uczelni pełnią dyżury podczas, których są dostępni dla studentów. Studenci mogą szukać informacji na temat procesu kształcenia oraz spraw socjalno-bytowych w gablotach znajdujących się na terenie Uczelni oraz na stronie internetowej i w systemie USOS w taki sposób, że każdy student może się z nimi swobodnie zapoznać. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA potwierdzili, że nie mają problemów z odnalezieniem potrzebnych dokumentów oraz dostępem do zarządzeń i regulaminów, co ocenia się pozytywnie. W ocenie studentów zamieszczone informacje są zaprezentowane przejrzysto i na bieżąco uzupełniane. Dodatkowo dostępne są również wzory wniosków i podań, co ułatwia studentom ich samodzielne wypełnianie. Studenci nie zgłaszali uwag odnośnie procedur ich rozpatrywania. Wypłaty świadczeń z Funduszu Pomocy Materialnej dokonywane są w ustalonym terminie.

3. Uzasadnienie

Pomoc naukowa, dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi zawodowemu i społecznemu studentów. Jednostka stworzyła studentom właściwe warunki do udziału w krajowych i międzynarodowych programach mobilności. W opinii studentów Wydział dokłada wszelkich starań, aby zachęcić do uczestnictwa w tych programach. Dzięki intensywnej i różnorodnej współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym Jednostka skutecznie wspiera studentów w procesie wchodzenia na rynek pracy. Studenci z niepełnosprawnością otrzymują odpowiednie wsparcie, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia. Studentom kierunku *prawo* zapewniona została skuteczna i kompetentna obsługa administracyjna w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

4. Zalecenia

Brak zaleceń.

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu:*

6.1.1. projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych,*

6.1.2. monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

6.1.3. weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania,*

6.1.4. zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

6.1.5. wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia,*

6.1.6. kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej,*

6.1.7. wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów

w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,

6.1.8. zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz środków wsparcia dla studentów,

6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,

6.1.10. dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

1. *Ocena - wyróżniająca*

2. *Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema i trzema cyframi.*

6.1.

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia funkcjonuje na mocy uchwały nr 10 Senatu z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie wprowadzenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia i Organizacji Pracy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Poprzednio WSZJK funkcjonował na mocy uchwały nr 105 Senatu z dnia 27 listopada 2007 r. w sprawie wprowadzenia w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, który został zmieniony i udoskonalony uchwałą wymienioną na wstępie. Celem systemu jest doskonalenia jakości kształcenia, rozumianej jako poziom uzyskanych efektów kształcenia oraz poziom jakości realizowanych procesów umożliwiających osiągnięcie tych efektów, doskonalenie jakości organizacji pracy rozumianej jako jakość wewnętrznych procesów zachodzących w Uniwersytecie, umożliwiających osiągnięcie wysokiej jakości poziomu kształcenia. W strukturze WSZJK funkcjonują na poziomie Uczelni : Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia, Uczelniany Koordynator ds. Jakości Kształcenia, Uczelniana Rada ds. Jakości Kształcenia, na poziomie wydziałów Wydziałowy Koordynator ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowa Rada ds. Jakości Kształcenia.

6.1.1.

Rada Wydziału Prawa i Administracji UMK prace nad efektami kształcenia w fazie początkowej powierzyła Kolegium Dziekańskiemu, które przygotowało założenia przyszłych efektów kształcenia w oparciu o obowiązujące przepisy prawa. Założenia te były następnie konsultowane z kierownikami poszczególnych katedr w celu ustalenia, czy w trakcie procesu dydaktycznego istnieje możliwość uzyskania wstępnie zakładanych efektów kształcenia. Po uzyskaniu opinii kierowników katedr projekt efektów kształcenia zaopiniowała Wydziałowa Rada ds. Jakości Kształcenia, który następnie przedstawił dokument Radzie Wydziału. Rada Wydziału podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia projektu efektów kształcenia dla kierunku prawo. Efekty kształcenia ostatecznie zostały zatwierdzone uchwałą nr 32 Senatu z dnia 24 kwietnia 2012 r. Diagnozując potrzebę zmian efektów kształcenia dla kierunku *prawo* Wydziałowa Rada ds. Jakości Kształcenia uznała, że dyskusja nad treścią efektów kształcenia możliwa jest dopiero po odbyciu pełnego cyklu dydaktycznego na jednolitych studiach magisterskich – czyli po upływie 5 lat. Niezależnie od tego, corocznie, w oparciu o zaliczenia

i egzaminy, dokonywana była weryfikacja, czy obowiązujący program studiów pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Obecnie, jak wynika z przeprowadzonych rozmów, najistotniejszym problemem jest dostosowanie efektów kształcenia do wymogów wynikających z Polskiej Ramy Kwalifikacji. Prace nad zmianami efektów połączone są z opracowaniem nowego programu studiów dla kierunku *prawo*, które prowadzi Komisja Programowa WPiA UMK, w porozumieniu z Wydziałową Radą ds. Jakości Kształcenia. Aby pozyskać wiedzę, czy obecny program studiów pozwala na osiąganie zakładanych efektów kształcenia Wydziałowa Rada ds. Jakości Kształcenia, uznała, że konieczne jest dokonywanie przez nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia konieczne jest opiniowanie przez nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia weryfikacji osiąganych efektów. W tym celu Rada przyjęła zaproponowany przez Kolegium Dziekańskie wzór oświadczenia o uzyskaniu efektów kształcenia z poszczególnych przedmiotów i ustaliła, że oświadczenia takie składać będą koordynatorzy poszczególnych przedmiotów, po odbyciu zajęć na studiach stacjonarnych i na studiach niestacjonarnych obecnym roku akademickim Wydziałowa Rada ds. Jakości Kształcenia pozyskała oświadczenia dotyczące zajęć odbywających się w roku akademickim 2015/2016. Analizując złożone oświadczenia Rada uzyskała informację, czy wszystkie efekty kształcenia zostały osiągnięte oraz które z efektów kształcenia koordynatorzy przedmiotów uważają za najważniejsze. Do grona interesariuszy wewnętrznych należą również studenci kierunku *prawo*. Przedstawiciele studentów są obecni z prawem głosu w Senacie i Radzie Wydziału. Liczba studentów w tych organach jest zgodna odpowiednio z art. 61 ust. 3 oraz art. 67 ust. 4 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Dodatkowo wybrani przedstawiciele studentów uczestniczą w pracach Wydziałowej Rady Jakości Kształcenia, gdzie delegaci mogą brać czynny udział w dyskusji i włączać się w prace dotyczące doskonalenia jakości kształcenia dla zapewnienia osiągnięcia efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Studenci mają zapewnioną autonomię w zakresie delegowania przedstawicieli do odpowiednich gremiów. Wszystkie zmiany w programie kształcenia są z nimi konsultowane podczas posiedzeń wymienionych gremiów. Przedstawiciele Samorządu Studentów wskazują na duże możliwości, jakie stwarza im Wydział w zakresie zgłaszania swoich postulatów dotyczących programu studiów. Podczas spotkania z ZO przedstawiciele Samorządu Studentów wyrazili swoją pozytywną opinię o współpracy z Władzami Wydziału. Wskazali, że proponowane przez nich zmiany i rozwiązania są w ich ocenie przyjmowane pozytywne.

6.1.2.

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia dysponuje niezbędnymi instrumentami w zakresie monitorowania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia. W zakresie tych działań dokonuje się opracowania wyników sesji egzaminacyjnych, zapoznaje się z wynikami ankiet ewaluacyjnych systemu USOS i ankiet ogólnouniwersyteckich oraz opiniami koordynatorów przedmiotów wyrażonymi w ww. oświadczeniach. Należy zaznaczyć, iż monitorowanie stopnia osiągnięcia efektów kształcenia prowadzone jest podczas procesu dydaktycznego w sposób bieżący. Obejmuje ono nie tylko końcową weryfikację efektów podczas egzaminów i sprawdzianów końcowych, ale również w ramach prowadzonych zajęć przeprowadza się kolokwia, prezentuje referaty i zadaje studentom materiał do opracowania i sprawdza

opanowanie wiedzy, nabycie umiejętności i kompetencji społecznych. Ponadto dodatkowym celem działania WSZJK jest wzbogacenie posiadanych instrumentów służących monitorowaniu uzyskiwania efektów kształcenia. Pierwszym podjętym działaniem jest wprowadzenie systemu oświadczeń o zrealizowaniu efektów kształcenia. Oświadczenie takie jest kompleksową informacją o uzyskaniu planowanych efektów, wskazaniu najistotniejszych efektów i przedstawieniu projektów zmian, jeśli takie uznawane są przez wykładowców za konieczne. Z oświadczenia wynika także, które efekty kształcenia nie zostały zrealizowane, jeśli sytuacja taka miała miejsce. W trakcie obecnej kadencji (2016 – 2020) Wydziałowa Rada ds. Jakości Kształcenia we współpracy z Uczelnianym Koordynatorem ds. Jakości Kształcenia pracować będzie nad wprowadzaniem kolejnych elementów wspierających monitorowanie efektów kształcenia. Ważnym elementem wydziałowego wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia jest uniwersyteckie repozytorium jakości kształcenia, funkcjonujące jako elektroniczna platforma wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie jakości kształcenia na UMK. Studenci działający w organach Samorządu Studentów mają poczucie, że ich postulaty są brane pod uwagę, co skutkuje zmianami korzystnymi dla studentów kierunku *prawo*. Pozytywnie należy ocenić możliwość partycypacji studenckiej w działalność organów odpowiedzialnych za zapewnianie jakości kształcenia. Studenci mogą uczestniczyć w samoocenie osiągnięcia własnych efektów kształcenia poprzez wypełnienie ankiet. Podczas posiedzeń odpowiednich gremiów omawiane są z udziałem studentów wyniki uzyskiwane w procesie monitorowania osiągnięcia efektów kształcenia. Studenci kierunku *prawo* mają możliwość uzyskania informacji zwrotnej nt. stopnia realizacji efektów kształcenia przy danej ocenie poprzez konsultacje z nauczycielami akademickimi na dyżurach.

6.1.3.

Corocznie Wydziałowa Rada ds. Jakości Kształcenia analizuje sprawozdania z kolejnych sesji egzaminacyjnych. Na ich podstawie ustala się, jaki jest odsetek osób zdających egzaminy i uzyskujących zaliczenia. Dzięki temu pozyskuje się wstępną informację o osiągnięciu efektów kształcenia. Do obowiązków pracowników należy przechowywanie prac egzaminacyjnych i zaliczeniowych, które są udostępniane zainteresowanym studentom – mogą oni uzyskać informacje o podstawie, na jakiej wystawiono konkretną ocenę. Z egzaminów i zaliczeń ustnych sporządzane są protokoły, z których również wynika, na jakiej podstawie wystawiono konkretną ocenę. Na poziomie poszczególnych katedr oceny weryfikacji efektów kształcenia – szczególnie uzyskanych na zajęciach o charakterze ćwiczeniowym – dokonuje kierownik katedry, do którego mogą odwołać się studenci kwestionujący ocenę wystawioną z ćwiczeń przez pracownika podlegającego danemu kierownikowi katedry. Prace egzaminacyjne dostępne są Wydziałowej Rady ds. Jakości Kształcenia, która może ustalić, czy efekty kształcenia są właściwie weryfikowane, a także wyjaśnić zgłaszane wątpliwości, co do przeprowadzonych egzaminów i zaliczeń. Obecnie, przy wprowadzeniu systemu składania oświadczeń dotyczących uzyskania efektów kształcenia, Wydziałowa Rada pozyskuje nie tylko kompleksową informację o uzyskanych efektach kształcenia, ale też informację o tym, które z efektów uzyskanych oceniane są jako najistotniejsze. Z oświadczeń można również uzyskać informację o przyczynach niezrealizowania efektów kształcenia (jeśli taka sytuacja

na miejsce), a także o proponowanych zmianach w zakresie efektów kształcenia zgłaszanych przez koordynatorów przedmiotów. Wydziałowa Rada ds. Jakości Kształcenia bardzo pozytywnie ocenia wprowadzenie oświadczeń o zrealizowaniu efektów kształcenia uznając je za dobre źródło informacji o uzyskanych efektach kształcenia, w szczególności w połączeniu z analizą danej sesji egzaminacyjnej. Studenci kierunku *prawo* mają możliwość oceny stosowanych zasad oceniania poprzez ankietyzację, a także uzyskanie informacji zwrotnej nt. stopnia realizacji efektów kształcenia przy danej ocenie poprzez rozmowę z nauczycielem akademickim, który wyjaśnia zasady oceniania. W opinii studentów prowadzący zajęcia są otwarci na dyskusję i wsłuchują się w sugestie studenckie w zakresie ewentualnej zmiany zasad oceniania. Formularz ankiety studenckiej przewiduje pytanie odnoszące się do opinii studentów w zakresie możliwości zdobywania przez nich efektów kształcenia, a także metod weryfikacji efektów. Podczas spotkania z ZO studenci wskazali, że są informowani w kwestii stosowania systemu antyplagiatowego.

6.1.4.

Na Wydziale Prawa i Administracji funkcjonuje system potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem szkolnictwa wyższego. Podstawę jego działania stanowią: uchwała nr 91 Senatu z dnia 26 maja 2015 r. w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, zarządzenie Nr 51 Rektora z dnia 26 kwietnia 2016 r. w sprawie potwierdzania efektów uczenia się w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz zarządzenie Nr 142 Rektora z dnia 5 września 2016 r. w sprawie zatwierdzenia wykazu przedmiotów, które mogą być zaliczane w procesie potwierdzania efektów uczenia się w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. W celu realizacji omawianej procedury do przedmiotów, które mogą być zaliczone na kierunku prawo należą: prawoznawstwo, powszechna historia państwa i prawa, historia państwa i prawa polskiego, łacińska terminologia prawnicza, podstawy ekonomii (makro i mikro) dla prawników, technologia informacyjna, filozofia, podstawy socjologii, prawo administracyjne, doktryny polityczno-prawne, język obcy, wychowanie fizyczne, publiczne prawo gospodarcze, postępowanie administracyjne i sądowniczo-administracyjne, podstawy psychologii oraz prawo podatkowe.

6.1.5.

Badanie, mające na celu poznanie losów zawodowych absolwentów Wydziału prowadzi Biuro Karier UMK. Badaniem objęci są wszyscy absolwenci studiów magisterskich. Badanie ma umożliwić porównanie efektów kształcenia założonych w toku nauczania z rzeczywistymi zadaniami wykonywanymi przez pracujących absolwentów oraz identyfikację efektów kształcenia umożliwiających uzyskanie przez absolwentów Uniwersytetu kwalifikacji wymaganych na rynku pracy. Zgodnie z zarządzeniem Nr 28 Rektora z dnia 11 marca 2013 r. w sprawie składania deklaracji przez absolwentów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w celu monitorowania ich karier zawodowych studenci w okresie ostatniego semestru studiów, absolwenci składają osobiście deklarację udziału w badaniu losów absolwentów. Badanie, zgodnie z zarządzeniem Nr 103 Rektora z dnia 5 lipca 2016 r. w sprawie procedury monitorowania losów absolwentów w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, jest prowadzone w terminie 6 miesięcy, oraz 3 – 4 lat od daty zakończenia

studiów. Procedura badania została włączona w „System Doskonałości Akademickiej”. Z uwagi na niedawne wykonanie raportów z tych badań, wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów na kierunku *prawo* będą wykorzystane w kolejnych latach. Na podstawie zebranych danych wyciągnięte zostaną wnioski oraz sformułowane zalecenia dot. ewentualnych modyfikacji efektów kształcenia.

6.1.6.

W Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia dydaktycznie oceniani są na kilka sposobów. Studenci uczestniczący w poszczególnych zajęciach dydaktycznych wypełniają zamieszczoną w USOS ankietę, w której oceniają konkretne zajęcia, jak również mogą podzielić się uwagami na temat nauczycieli akademickich wpisując komentarz do zajęć. Ankieta wprowadzona została zarządzeniem nr 60 Rektora z dnia 7 kwietnia 2014 r. w sprawie procedury oceny zajęć dydaktycznych w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Jest to ankieta anonimowa, co pozwala studentom na swobodne podzielenie się uwagami na temat zajęć, w których uczestniczyli. Studenci mogą również wziąć udział w badaniu dotyczącym satysfakcji studentów. Podstawę przeprowadzenia takiego badania stanowi zarządzenie Nr 58 Rektora z dnia 29 kwietnia 2016 r. w sprawie procedury badania satysfakcji studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. W badaniu tym, poza wieloma innymi kwestiami, studenci mogą się odnieść do efektów kształcenia, sylabusów i organizacji zajęć. Opracowane ankiety z komentarzami przedstawiane są Wydziałowej Radzie ds. Jakości Kształcenia, która w newralgicznych sytuacjach interweniuje u kierowników katedr. Następnie ankiety dołączane są do oceny okresowej pracownika i każdorazowo przedstawiane są Komisji Oceniającej WPiA. Kolejnym instrumentem służącym dokonywaniu oceny pracowników w ramach procesu kształcenia są hospitacje zajęć dydaktycznych. Podstawą ich prowadzenia jest zarządzenie Nr 145 Rektora z dnia 2 listopada 2015 r. w sprawie procedury hospitacji zajęć dydaktycznych w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Zgodnie z nim, hospitacjom podlegają wszystkie zajęcia dydaktyczne prowadzone na poszczególnych wydziałach Uniwersytetu. Hospitacjom podlegają wszyscy nauczyciele akademicy. Zajęcia prowadzone przez nauczyciela akademickiego hospitowane są co najmniej raz w okresie pomiędzy okresowymi ocenami nauczyciela akademickiego. Natomiast zajęcia prowadzone przez nauczycieli akademickich w pierwszym roku ich zatrudnienia na Wydziale oraz doktorantów pierwszego roku studiów doktoranckich hospitowane są pierwszy raz nie później niż w pierwszym semestrze prowadzenia zajęć. Na Wydziale przyjmuje się zasadę prowadzenia hospitacji przynajmniej raz na dwa lata. Przepisy zarządzenia Rektora przewidują poinformowanie prowadzącego zajęcia o terminie hospitacji z przynajmniej dwutygodniowym wyprzedzeniem. Dzięki postulatam Wydziałowych Koordynatorów ds. Jakości Kształcenia wprowadzone zostaną zmiany, a hospitacje będą niezapowiedziane. Zmiany te są w trakcie przygotowywania. Niezależnie od tego, Wydziałowa Rada ds. Jakości Kształcenia przyjęła zalecenie, by informować zainteresowanego o fakcie hospitacji, a nie o dokładnym jej terminie. Hospitacja służyć ma bowiem rzetelnej ocenie jakości prowadzonych zajęć, a nie być jedynie przygotowaną „lekcją pokazową”. Ustalono także zasady, według których wyznacza się osoby prowadzące hospitacje. Zespół ds. Jakości Kształcenia WPiA na początku

2016 r. przyjął następujące zasady hospitacji zajęć:

- kierownicy katedr przeprowadzają hospitacje zajęć prowadzonych przez pracowników kierowanych przez siebie katedr oraz osoby zewnętrzne, których zajęcia są prowadzone w ramach katedry;
- opiekunowie naukowci doktorantów przeprowadzają hospitacje zajęć prowadzonych przez pozostałych pod ich opieką uczestników studiów doktoranckich;
- prodziekan przeprowadza hospitacje zajęć prowadzonych przez osoby niepodlegające żadnej katedrze;
- Dziekan lub osoba wyznaczona przez Dziekana przeprowadza hospitacje zajęć prowadzonych przez kierowników katedr; zajęcia prowadzone przez Dziekana hospituje najstarszy stażem pracy kierownik katedry z pokrewnej dziedziny, posiadający tytuł naukowy.

Z przeprowadzonej hospitacji sporządzany jest protokół, podpisany zarówno przez hospitolowanego, jak i hospitolującego, który następnie przekazywany jest Wydziałowemu Specjaliście ds. Kształcenia.

Kolejnym elementem oceny kadry, prowadzącej zajęcia dydaktyczne jest przeprowadzanie oceny okresowej. W stosunku do pracowników posiadających tytuł naukowy ocena przeprowadzana jest raz na cztery lata, w stosunku do pozostałych pracowników – raz na dwa lata.

Ocena prowadzona jest przez Komisję Oceniającą WPiA, a wystawione oceny są podstawą wniosków dotyczących dalszego zatrudnienia pracowników.

W marcu 2017 r. Senat przyjął nowe kryteria oceny nauczycieli akademickich. Są w nich wskazane osiągnięcia, jakie muszą uzyskać pracownicy, aby uzyskać pozytywną ocenę swojej pracy. Zgodnie z przedłożonymi przez WPiA założeniami, aby uzyskać pozytywną lub wyróżniającą ocenę okresową pracownik musi legitymować się także co najmniej pozytywną oceną swojej działalności dydaktycznej. Na ocenę działalności dydaktycznej składa się wynik hospitacji zajęć dydaktycznych (maksymalnie 5 pkt) oraz dwukrotność średniego ważonego wyniku ankiet studenckich z ostatniego roku akademickiego objętego oceną (maksymalnie 10 pkt). Aby uzyskać pozytywną ocenę działalności dydaktycznej pracownik musi uzyskać co najmniej 11 pkt., a ocena wyróżniająca przyznawana jest w przypadku uzyskania co najmniej 13 pkt.

6.1.7.

Ankietyzacja na kierunku *prawo* odbywa się cyklicznie po zakończeniu każdego semestru w formie elektronicznej. Kwestionariusze ankiet są anonimowe, a ich wypełnienie dobrowolne. Ocenie podlegają wszyscy prowadzący zajęcia dydaktyczne. Przedstawiciele Samorządu Studentów mają możliwość uczestniczenia w projektowaniu tego narzędzia badawczego. Z przeprowadzonego badania przygotowywany jest raport, który omawiany jest wraz z przedstawicielami studentów na posiedzeniu Wydziałowej Rady Jakości Kształcenia, a następnie na posiedzeniu Rady Wydziału prezentowane są jego wyniki. W trakcie spotkania z ZO studenci nie wykazali zainteresowania tymi wynikami, a ich wiedza z zakresu wykorzystania wyników badań przez Władze Wydziału i Uczelni jest niewielka. Studenci nie mają wiedzy na temat tego, czy opracowano raport dotyczący problemów najczęściej zgłaszanych przez studentów w ankietach. Studenci podkreślają, że z uwagi na to, że ankiet

odbywa się po zakończeniu przez nich zajęć dydaktycznych nie mają oni możliwości dostrzeżenia zmian, które mogły się dokonać w realizacji danego przedmiotu. Z przedstawionej podczas wizytacji dokumentacji, a także opinii Samorządu Studentów wynika, że opinie studentów są brane pod uwagę przy ocenie nauczycieli akademickich.

Wnioski z oceny nauczycieli akademickich, wynikające z ankiet studenckich i hospitacji, wykorzystywane są podczas oceny okresowej pracowników. Podczas tej procedury wystawiana jest pracownikowi ocena oraz wskazywane są zalecenia dla Dziekana i Rady Wydziału WPiA, co do dalszego zatrudnienia pracowników. Ocena, wynikająca z ankiet studenckich i hospitacji, daje również podstawy do działań ze strony kierowników katedr i Dziekana WPiA, polegających na korektach w przydzielaniu zajęć nauczycielom akademickim, weryfikacji wprowadzonych do planu zajęć fakultatywnych oraz zaleceń dot. sposobu przekazywania treści programowych. Bardzo ważnym elementem oceny pracowników jest weryfikacja, czy materiał przekazywany na zajęciach jest na bieżąco aktualizowany i czy przekazywana wiedza, jest oparta na aktualnej treści przepisów prawa.

6.1.8.

Ocena stanu zasobów materialnych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, w tym infrastruktury dydaktycznej, jest realizowana w trybie ciągłym (utrzymanie sprawności technicznej sprzętu i infrastruktury dydaktycznej – zadanie Kierownika Zespołu Administracyjno-Gospodarczego Wydziału) oraz przeglądu raz w roku – najczęściej przed rozpoczęciem kolejnego roku akademickiego (w celu opracowania planów remontów, zakupów sprzętu). Nad prawidłowym funkcjonowaniem systemów komputerowych oraz sprzętu komputerowego w Uniwersytecie nadzór sprawuje Uczelniane Centrum Informatyczne.

Przeprowadzane cyklicznie badanie satysfakcji studentów UMK uwzględnia część dotyczącą infrastruktury Wydziału, a także jakości obsługi administracyjnej. Studenci mają możliwość oceny infrastruktury, m.in. wyposażenia sal dydaktycznych, ich wielkości, dostosowania wyposażenia do osób z niepełnosprawnością, oznaczenia pokoi pracowników, oferty gastronomicznej oraz oceny pracowników administracji (sprawność działania dziekanatu, rozplanowanie zajęć dydaktycznych), a także dodania własnego komentarza pod każdą z części badania. Zdaniem studentów, taki mechanizm włączania ich do oceny zasobów materialnych, infrastruktury dydaktycznej i środków wsparcia jest dla nich satysfakcjonujący. Studenci są zadowoleni z wybranej formy badania i uważają, że pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety są odpowiednio sformułowane. Studenci zauważają widoczne zmiany, które w trakcie trwania ich studiów pojawiły się na Wydziale. Jedną z nich jest zorganizowanie strefy relaksu, gdzie studenci mogą odpocząć w przerwie między zajęciami dydaktycznymi. Ponadto studenci mogą zgłaszać swoje uwagi bezpośrednio do prowadzących zajęcia dydaktyczne, Władz Wydziału lub do swoich przedstawicieli w Samorządzie Studentów. W ocenie studentów obecnych na spotkaniu z ZO obecne rozwiązania są odpowiednie.

6.1.9.

Gromadzenie, analizowanie i dokumentowanie działań dotyczących zapewniania jakości realizowane jest przez poszczególne podmioty za te działania odpowiedzialne, a w

szczegółności przez Dziekana, Wydziałowego Koordynatora ds. Jakości Kształcenia oraz Zespół ds. Jakości Kształcenia. W zależności od rodzaju obszaru objętego systemem zapewnienia jakości kształcenia przebieg działań jest różny i każdorazowo wynika z określonych przez Rektora w drodze zarządzenia procedur. Stosowane na kierunku *prawo* pomiary wynikające z „Systemu Doskonałości Akademickiej” obejmują badanie potrzeb i oczekiwań studentów oraz poziomu ich realizacji (zarządzenie Nr 198 Rektora z dnia 16 października 2014 r. w sprawie procedury identyfikacji oczekiwań studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych oraz oceny poziomu ich spełnienia w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu), ocenę zajęć dydaktycznych (zarządzenie Nr 60 Rektora z dnia 7 kwietnia 2014 r. w sprawie procedury oceny zajęć dydaktycznych w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu), badanie satysfakcji studentów (zarządzenie Nr 58 Rektora z dnia 29 kwietnia 2016 r. w sprawie procedury badania satysfakcji studentów doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika), proces hospitacji (zarządzenie Nr 145 Rektora z dnia 2 listopada 2015 r. w sprawie hospitacji zajęć dydaktycznych w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu), badanie satysfakcji pracowników (zarządzenie nr 57 Rektora z dnia 29 kwietnia 2016 r. w sprawie procedury badania satysfakcji pracowników w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu), badanie losów absolwentów (zarządzenie Nr 103 Rektora z dnia 5 lipca 2016 r. w sprawie procedury monitorowania losów absolwentów w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu). Na szczególną uwagę zasługuje jednak sformalizowanie procedury działań doskonalących jakość funkcjonowania Uniwersytetu, której celem jest stworzenie regulacji umożliwiających poprawę jakości kształcenia i organizacji pracy Uniwersytetu poprzez eliminację potencjalnych słabych stron, wykorzystanie potencjału doskonalenia oraz promowanie dobrych praktyk w pracy naukowo-dydaktycznej, organizacyjnej i administracyjnej. Doskonalenie jakości funkcjonowania Uniwersytetu obejmuje swoim zakresem wszystkie procesy i obszary objęte Wewnętrznym Systemem Zapewniania Jakości Kształcenia i Organizacji Pracy („Systemem Doskonałości Akademickiej”). Przedmiotem procedury doskonalenia jakości funkcjonowania Uniwersytetu jest wdrożenie działań doskonalących, zdefiniowanych w oparciu o rekomendacje wynikające z wyników pomiarów realizowanych na Uniwersytecie, obserwacje wynikające z dotychczasowych doświadczeń pracowników, studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych, wytyczne wynikające z raportów Polskiej Komisji Akredytacyjnej, a następnie ustalanie przebiegu działań doskonalących (wyznaczanie planu ich realizacji, niezbędnych zasobów i osób odpowiedzialnych za ich wykonanie) oraz ocena skuteczności podjętych przedsięwzięć. Szczegóły, w tym również zadania podmiotów funkcjonujących na WPiA, reguluje zarządzenie Nr 126 Rektora z dnia 29 września 2015 r. w sprawie działań doskonalących jakość funkcjonowania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

6.1.10.

Wszystkie niezbędne informacje o programie i procesie kształcenia na kierunku *prawo* znajdują się na stronie internetowej WPiA w zakładce studia, z podziałem na studia stacjonarne i studia niestacjonarne (<http://www.law.umk.pl>). Informacje tam zawarte obejmują także istotne dla toku studiów akty stanowione zarówno przez organy Uniwersytetu (uchwały Senatu i zarządzenia Rektora) oraz WPiA (uchwały Rady Wydziału i zarządzenia

Dziekana). Istotnym uzupełnieniem tego źródła wiedzy są informacje zawarte w Uczelnianym Systemie Obsługi Studiów, zwłaszcza w zakresie opisu poszczególnych przedmiotów, gdzie każdy może odnaleźć opis konkretnego przedmiotu wraz z jego sylabusem zawierającym ogólne informacje o przedmiocie i szczegółowe informacje dotyczące tego przedmiotu w danym cyklu kształcenia. Proces kształcenia jest również przedmiotem portalu studenckiego (<http://portal.umk.pl/web/studenci>). Natomiast Księga Jakości Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu znajduje się pod adresem <http://jakosc.umk.pl>. Komunikacja wewnętrzna jest też przedmiotem badania satysfakcji studentów. Przeprowadzane cyklicznie badanie satysfakcji studentów UMK uwzględnia ocenę dotyczącą komunikacji wewnętrznej. Studenci mają możliwość wyrażenia opinii na temat strony WWW, informacji o terminach dyżurów kadry dydaktycznej i systemu obsługi studentów USOS oraz mają możliwość dodania własnego komentarza.

6.2.

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia na Wydziale Prawa i Administracji UMK oparty jest na działaniach Wydziałowej Rady ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowego Koordynatora ds. Jakości Kształcenia i Wydziałowego Specjalisty ds. Jakości Kształcenia. Ich zadaniem jest monitorowanie obszarów tych działań Wydziału, które przekładają się na poziom jakości kształcenia. Do obszarów podlegających badaniu i ocenie należą: badanie satysfakcji studentów, badanie satysfakcji pracowników oraz monitorowanie losów absolwentów. Wypełnione przez wymienione grupy osób ankiety opracowywane są na szczeblu centralnym Uniwersytetu, następnie przekazywane Wydziałowym Koordynatorom ds. Jakości Kształcenia. Koordynator poddaje tę dokumentację analizie, a jej wyniki przedstawia Wydziałowej Radzie ds. Jakości Kształcenia w celu przygotowania propozycji rekomendacji dot. działań niezbędnych w danych obszarach. W obecnym okresie przesyłane są na Wydział poszczególne wyniki przeprowadzonych badań. Aktualnie są one przedmiotem wnikliwej analizy i przygotowywania rekomendacji. Informacja, dotycząca problematyki jakości kształcenia na Wydziale będzie następnie przekazana do Prorektora właściwego ds. jakości kształcenia. Szczegółowy harmonogram czynności podejmowanych przez Wydziałową Radę ds. Jakości Kształcenia i Wydziałowego Koordynatora określa zarządzenie nr 61 Rektora z dnia 7 kwietnia 2014 r. w sprawie szczegółowych zadań wydziałowych koordynatorów ds. jakości kształcenia oraz wydziałowych rad ds. jakości kształcenia.

3. Uzasadnienie

Analiza dokumentacji przedstawionej podczas wizytacji, rozmowy z Władzami Wydziału Prawa i Administracji i innymi przedstawicielami kierunku *prawo* pozwalają stwierdzić, że na Wydziale wdrożono bardzo dobrze funkcjonujący wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie z uwzględnieniem wszystkich elementów procesu kształcenia.

Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania jakością, w tym w ramach

oceniającego kierunku studiów, która pozwala na dokonywanie systematycznej i kompleksowej oceny efektów kształcenia.

Wydział wypracował wyróżniającą go spośród innych jednostek prowadzących kierunek *prawo* procedurę włączania interesariuszy zewnętrznych w tworzenie i doskonalenie programów kształcenia oraz w określanie i ocenę efektów kształcenia. Widoczne jest to w różnorodności podejmowanych w tym zakresie działań.

W budowaniu kultury jakości widoczny jest także udział studentów. Na podstawie przedstawionej podczas wizytacji dokumentacji można wnioskować, że chętnie zgłaszają wnioski i propozycje zmian np. w programach kształcenia.

Należy również podkreślić, że dokumentacja, jaka powstaje na Wydziale Prawa i Administracji w ramach WSZJK jest przygotowywana rzetelnie i przejrzysto, co niewątpliwie ułatwia dokonanie oceny. Jakość opracowanych materiałów oraz wysokie kompetencje osób odpowiedzialnych za przygotowanie i realizację poszczególnych zadań w ramach WSZJK są źródłem wyróżniającego się swoim wysokim poziomem kształcenia na ocenianym kierunku.

Na Wydziale Prawa i Administracji UMK w Toruniu funkcjonuje sprawny system upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia oraz wprowadzanych w tym zakresie zmian.

Wydział stwarza warunki do partycypacji studenckiej w zakresie funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Przedstawiciele studentów są w Radzie Wydziału i Wydziałowej Radzie Jakości Kształcenia, gdzie mają możliwość swobodnej wypowiedzi i zgłaszania swoich postulatów. Studenci biorą udział w badaniu satysfakcji studentów UMK oraz w ankiecie oceny zajęć dydaktycznych.

4. Zalecenia

Brak zaleceń.

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, w analizie SWOT przedstawionej w raporcie samooceny, dotyczącego kierunku *prawo*, jako pozytywne strony przedstawił:

- Stabilna obsada kadrowa gwarantująca realizację spójnej koncepcji kształcenia na kierunku *prawo* – II miejsce w kraju pod względem siły kadry w ważnych rankingach ogólnopolskich.
- Dynamicznie rozwijająca się kadra naukowa, zdobywająca kolejne stopnie i tytuły naukowe, łącząca pracę naukową z praktyką (na łącznie 24 przewody habilitacyjne od 2012 roku aż 16 własnych).
- Prężny studencki ruch naukowy (32 koła naukowe) działający na Wydziale, organizujący corocznie kilka konferencji naukowych, w tym o zasięgu międzynarodowym i ogólnopolskim.
- Bogata oferta publikacyjna Wydziału - 7 wydziałowych czasopism naukowych

znajdujących się na liście czasopism punktowanych MNiSW (najwyżej punktowane czasopismo Toruńskie studia polsko-włoskie 9 pkt), w tym dwa czasopisma wydawane wyłącznie w językach kongresowych (Comparative Law Review, Polish Yearbook of Environmental Law). Wszystkie czasopisma dostępne on-line na Akademickiej Platformie Czasopism.

- Systematycznie wzrastająca liczba zewnętrznych środków pozyskiwanych na prowadzenie badań naukowych w ramach grantów międzynarodowych (Horyzont 2020, Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki) oraz krajowych (Narodowe Centrum Nauki).
- Kształcenie w bardzo dobrej infrastrukturze dydaktycznej przy nowoczesnym wyposażeniu sal i pracowni.
- Program kształcenia zróżnicowany pod względem treści i dostosowany do aktualnych jak i przyszłych potrzeb rynku pracy, a także optymalnie zbilansowany pod względem aspektów teoretycznych i praktycznych.
- Łatwy i dogodny dostęp do zasobów biblioteki wydziałowej i Biblioteki Głównej UMK.

Jako negatywne:

- Małe zainteresowanie ze strony pracowników i studentów udziałem w programie wymiany studentów i pracowników Erasmus +.
- Niepełna (nie obejmuje całego toku studiów) oferta modułów kształcenia w języku angielskim.
- Brak klasycznej szkoły prawa obcego.
- Niewielki udział nauczycieli z innych ośrodków naukowych (*visiting professors*) w procesie kształcenia.
- Niewystarczająca dbałość części kadry profesorskiej o zapewnienie sukcesji w swoich Katedrach.

Natomiast jako szanse:

- Stałe bardzo wysokie zainteresowanie uzyskaniem wykształcenia prawniczego ze strony młodzieży (podpisywanie umów z renomowanymi szkołami średnimi w regionie dla zapewnienia dopływu najlepszych absolwentów na studia prawnicze oraz podejmowanie przedsięwzięć promocyjnych typu Młodzieżowa Akademia Prawa).
- Umiejscowienie poprzez intensyfikację współpracy międzynarodowej w kierunku wspólnego pozyskiwania grantów naukowych i prowadzenia wspólnych badań z partnerami zagranicznymi (np. Kolokwium polsko-włoskie, Seminarium polsko-czeskie – po kilka edycji).
- Współdziałanie wydziału z Forum Pracodawców.
- Możliwość pozyskiwania środków na działania w obszarze nauki i dydaktyki z krajowych i europejskich programów projakościowych.

i zagrożenia:

- Niestabilne otoczenie prawne uczelni mogące negatywnie rzutować na sytuację finansową i kadrową Wydziału.
- Niekorzystne zmiany demograficzne przewidywane w perspektywie kilkunastu lat na rynku edukacyjnym.
- Niekorzystne procedury rozliczeń finansowych między Wydziałem a Uczelnią.
- Wysoka aktywność w uzyskiwaniu uprawnień do prowadzenia studiów prawniczych przez uczelnie publiczne i niepubliczne w regionie.
- Przedłużający się okres opracowywania przejrzystych kryteriów oceny pracowników w różnych obszarach ich aktywności – badawczym, dydaktycznym i organizacyjnym.

W wyniku przeprowadzonej oceny programowej na kierunku *prawo*, Zespół Oceniający zgadza się z przedstawioną przez Uczelnię analizą SWOT.

Dobre praktyki

Osiągnięcie międzynarodowego poziomu w dziedzinie badań naukowych w zakresie dyscypliny prawo. Mimo trudności w zakresie umiędzynarodowienia dyscypliny naukowej prawo wynikających z jej specyfiki, podjęte zostały działania w celu poszerzenia naukowych kontaktów międzynarodowych z renomowanymi ośrodkami zagranicznymi, poprzez organizowanie konferencji o zasięgu międzynarodowym oraz zwiększanie dostępności wydawanych czasopism w językach konferencyjnych, w tym zwłaszcza w języku angielskim przez umieszczanie ich w bazach międzynarodowych.

Bardzo dobra polityka kadrowa prowadząca do dynamicznego rozwoju naukowego kadry naukowo-dydaktycznej.

Ukierunkowanie działalności na bardzo szeroką współpracę z interesariuszami zewnętrznymi, w szczególności korporacjami prawniczymi.